

ראמ"ה - הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך

وزارة التربية والتعليم • Ministry of Education • משרד החינוך

מיצ"ב תש"ף

מדדי יעילות וצמיחה בית ספרית

לכיש

נתוני הרשות המקומית בשנת הלימודים תש"ף

סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית

אדר תשפ"א • פברואר 2021

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

בית אבגד, ז'בוטינסקי 5, רמת גן 5252006 טלפון: 073-3937777, פקס: 073-3937769

דוא"ל: rama@education.gov.il, אתר: <http://rama.education.gov.il>

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) מתכבדת להגיש לך את דוח המיצ"ב הרשתי לשנה"ל תש"ף. המיצ"ב – "מדדי יעילות וצמיחה בית ספרית" – מספק למנהלי בתי הספר ולאנשי הצוות מערכת מדדים המסייעים לקבוע יעדים בית ספריים לשם בקרה וניטור של תהליכים חינוכיים ולשם הקצאה יעילה של משאבים. מטרת דוח זה היא לתת תמונה מקיפה ושיטתית של מערכת החינוך הרשמית ברשות המקומית בשנת הלימודים תש"ף. בשנה זו לא הועברו מבחני מיצ"ב חיצוניים ובסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית נסקרו תלמידים בלבד, לפיכך הדוח הנוכחי מבוסס על נתוני אקלים וסביבה פדגוגית לפי דיווחי תלמידים.

לקראת סוף שנת הלימודים תש"ף בחודש מרץ פרצה מגפת הקורונה שהשלכותיה ניכרות בכל תחומי החיים ובכלל זה במערכת החינוך. לאורך תקופה מערכת החינוך חדלה לפעול במתכונתה הרגילה, ובמשך שבועות בתי הספר היו סגורים וההוראה והלמידה התקיימו מרחוק. גם כאשר בתי הספר נפתחו לא התקיימה שגרת הוראה ולמידה כבימים כתיקונם, בתי ספר נפתחו ונסגרו לפרקים, ותלמידים רבים למדו חלק ניכר מהזמן מרחוק. הנתונים בדוח הנוכחי מבוססים על שאלונים שהועברו לתלמידים, טרום משבר הקורונה, במהלך החודשים ינואר-מרץ 2020 בבתי ספר יסודיים, בחטיבות ביניים ובחטיבות עליונות. בשל משבר הקורונה, לא הושלמה סקירת התלמידים במלואה עקב סגירת בתי הספר והדבר בא לידי ביטוי בירידה בשיעורי התלמידים שהשיבו לסקר. על כן, בחלק מהרשויות שיעורי ההשתתפות היו נמוכים מהרגיל ויש להתייחס להשלכות שיש לכך על התובנות העולות מהממצאים. כמו כן יש לזכור כי הנתונים המדווחים בדוח משקפים את **תמונת המצב בבתי הספר ברשות המקומית טרום תקופת הקורונה**. אנו מקווים כי בכל זאת, נתונים אלו המשקפים נקודות חוזק וחולשה בתחומי האקלים הבית ספרי בימים של שגרה, יוכלו לסייע למערכת החינוך בכללה להיערך ולחדש את העשייה הבית ספרית.

ממצאי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב נועדו לספק תמונת מצב רשותית כפי שהיא עולה מהשאלונים שהועברו לתלמידים. סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב עוסקים בשורה של נושאים מחיי בית הספר, כדוגמת היחסים בין באי בית הספר, תחושת היעדר מוגנות ואלימות, האווירה הלימודית בכיתות ומחוצה להן, עידוד מעורבות חברתית ועוד. נתונים רשותיים אלה מוצגים בליווי נתונים ארציים רלוונטיים וכוללים השוואות רב-שנתיות.

דוח המיצ"ב הרשתי מורכב משני חלקים העוסקים בנושאי **האקלים הבית ספרי והסביבה הפדגוגית**: חלק א. תמונה מורחבת בשנה"ל תש"ף ותמונה רב-שנתית בשנים תשע"א-תש"ף בבתי הספר היסודיים (שכבות ה'ו') וחטיבות הביניים (שכבות ז'-ט'), חלק ב. תמונה מורחבת בשנה"ל תש"ף ותמונה רב-שנתית בשנים תשע"ד-תש"ף בחטיבות העליונות (שכבות י'-יא).

כדי להעניק פשר לנתונים הרשותיים מוצגים נתונים ארציים מקבילים של קבוצות ההשוואה (בהתאם להרכב בתי הספר ברשות המקומית): כלל בתי הספר בארץ, בתי ספר דוברי השפה (עברית או ערבית) וסוג הפיקוח (ממלכתי או ממ"ד) בבתי ספר דוברי עברית. כמו כן, דיווח נתוני המיצ"ב כולל ניתוח הממצאים לפי מאפייני רקע חברתי-כלכלי.

הדוח המוגש לכם הוא פרי עבודה מאומצת של **צוות ראמ"ה** ועימו שותפים רבים: נציגי המטה (האגף לחינוך יסודי, האגף לחינוך על-יסודי, שפ"י ומינהל חברה ונוער); מנהלי בתי ספר ומורים; החברות הזכייניות – טלדור (תפעול הסקרים), המרכז הארצי לבחינות ולהערכה (עיבוד הנתונים והפקת דוחות) ויועצים ממאגר המומחים של ראמ"ה. תודתנו נתונה לכולם.

אנו מודים לכם על שיתוף הפעולה ומקווים כי נחזור במהרה כולנו לשגרה, וכי הדוח הנמצא בידיכם יהיה לכם לעזר בקידום התהליכים הפדגוגיים, החינוכיים והערכיים בבתי הספר ברשות ויקדם את רווחתם והצלחתם של התלמידים ושל צוותי בתי הספר.

בברכה,

ד"ר חגית גליקמן

מנכ"לית ראמ"ה

5	הקדמה כללית לדוח המיצ"ב הרשותי
6	פרק 1. הקדמה – אקלים וסביבה פדגוגית
6	1.1 על אודות נתוני האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב
8	1.2 ההשתתפות בסקרי המיצ"ב
8	1.3 הנתונים המדווחים בפרקי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב – נתוני ההיגדים והמדד המסכם
10	1.4 קבוצות האוכלוסייה שנתוניהן מדווחים
11	1.5 השוואת נתוני הרשות המקומית לנתונים ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה
13	פרק 2. נתוני תלמידים ברשות המקומית לפי סקרי המיצ"ב בשנת תש"ף
13	2.1 שיעורי ההשתתפות בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית
14	2.2 ריכוז הממצאים בשנת תש"ף
16	פרק 3. אקלים בית ספרי לפי דיווחי תלמידים
16	3.1 שביעות רצון
16	3.1.1 תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר בקרב התלמידים
19	3.2 יחסים בין-אישיים בין באי בית הספר
19	3.2.1 יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים
22	3.2.2 יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה
25	3.3 תחושת מוגנות וביטחון
25	3.3.1 היעדר תחושת מוגנות של התלמידים
28	3.3.2 מעורבות באירועי אלימות
32	3.3.3 אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט
35	3.4 משמעת והתנהגות
35	3.4.1 התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה
38	פרק 4. הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי תלמידים
38	4.1 היבטים רגשיים-מוטיבציוניים בלמידה
38	4.1.1 מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה
42	4.2 דרכי הוראה-למידה-הערכה
42	4.2.1 תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה
45	4.2.2 פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות
48	4.2.3 קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים
51	4.2.4 אופן השימוש במחשב לצורכי למידה והיבחנות
53	4.3 חינוך חברתי-ערכי בבית הספר
53	4.3.1 מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית

רשימת הלוחות

- לוח 1: מספר המשתתפים, שיעור הנסקרים, שיעור המשיבים מבין הנסקרים ושיעור ההשתתפות הכולל של התלמידים בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, בחלוקה לפי פיקוחים ושכבות גיל (תש"ף) 13
- לוח 2: פירוט המדדים המסכמים בנושאי אקלים בית ספרי לפי דיווחי תלמידים ברשות המקומית 14
- לוח 3: פירוט המדדים המסכמים בנושאי הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי תלמידים ברשות המקומית 15

רשימת התרשימים

- תרשים 1: דיווחי התלמידים על תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר 17
- תרשים 2: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר בתש"ף ובשנים קודמות 18
- תרשים 3: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר בתש"ף ובשנים קודמות 18
- תרשים 4: דיווחי התלמידים על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים 19
- תרשים 5: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים בתש"ף ובשנים קודמות 21
- תרשים 6: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים בתש"ף ובשנים קודמות 21
- תרשים 7: דיווחי התלמידים על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה 22
- תרשים 8: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה בתש"ף ובשנים קודמות 24
- תרשים 9: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה בתש"ף ובשנים קודמות 24
- תרשים 10: דיווחי התלמידים על היעדר תחושת מוגנות בבית הספר 26
- תרשים 11: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על היעדר תחושת מוגנות בבית הספר בתש"ף ובשנים קודמות 27
- תרשים 12: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על היעדר תחושת מוגנות בבית הספר בתש"ף ובשנים קודמות 27
- תרשים 13: דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות 28
- תרשים 14: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מעורבות באירועי אלימות בתש"ף ובשנים קודמות 31
- תרשים 15: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מעורבות באירועי אלימות בתש"ף ובשנים קודמות 31
- תרשים 16: דיווחי התלמידים על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט 33
- תרשים 17: דיווחי התלמידים על התנהגות נאותה בכיתה 35
- תרשים 18: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על התנהגות נאותה בכיתה בתש"ף ובשנים קודמות 37
- תרשים 19: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על התנהגות נאותה בכיתה בתש"ף ובשנים קודמות 37
- תרשים 20: דיווחי התלמידים על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה 39
- תרשים 21: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה בתש"ף ובשנים קודמות 41
- תרשים 22: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה בתש"ף ובשנים קודמות 41
- תרשים 23: דיווחי התלמידים על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה 42
- תרשים 24: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה בתש"ף ובשנים קודמות 44
- תרשים 25: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה בתש"ף ובשנים קודמות 44
- תרשים 26: דיווחי התלמידים על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות 45
- תרשים 27: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות בתש"ף ובשנים קודמות 47
- תרשים 28: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות בתש"ף ובשנים קודמות 47
- תרשים 29: דיווחי התלמידים על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים 48
- תרשים 30: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים בתש"ף ובשנים קודמות 50
- תרשים 31: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים בתש"ף ובשנים קודמות 50
- תרשים 32: דיווחי התלמידים על אופן השימוש במחשב לצורכי למידה והיבחנות 51
- תרשים 33: דיווחי התלמידים על מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית 54
- תרשים 34: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית בתש"ף ובשנים קודמות 56
- תרשים 35: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית בתש"ף ובשנים קודמות 56

הקדמה כללית לדוח המיצ"ב הרשותי

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) מתכבדת להגיש לך את דוח המיצ"ב הרשותי לשנה"ל תש"ף. המיצ"ב – מדדי יעילות וצמיחה בית ספרית – מספק למנהלי בתי הספר ולצוותים החינוכיים מערכת מדדים המסייעים לקבוע יעדים בית ספריים לשם בקרה וניטור של תהליכים חינוכיים ולשם הקצאה יעילה של משאבים. בה בעת, המיצ"ב מספק לגורמים שונים תמונת מצב מערכתית: ארצית, מחוזית ורשותית. הדוח הנוכחי מספק תמונה מקיפה ושיטתית של מערכת החינוך הרשמית ברשות בשנת הלימודים תש"ף.

בדוח הנוכחי מפורטים נתוני בתי הספר ברשות הנכללים בקבוצה 3 שהשתתפה בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית בתש"ף. פרטים נוספים על המיצ"ב מפורסמים באתר [ראמ"ה](#).

ממצאי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב נועדו לספק תמונה על שורה של נושאים מחיי בית הספר, כדוגמת היחסים בין באי בית הספר, תחושת היעדר מוגנות, מעורבות באלימות, האווירה הלימודית-חינוכית בכיתות ומחוצה להן, עידוד למעורבות חברתית ועוד. הנתונים העולים מסקרים אלו מספקים תמונה רחבה ומקיפה של **האקלים והסביבה הפדגוגית בבתי הספר ברשות, כפי שתלמידים תופסים אותם ומדווחים עליהם**.

פרק 1. הקדמה – אקלים וסביבה פדגוגית

1.1 על אודות נתוני האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב

דוח המיצ"ב הרשותי עוסק בהיבטים שונים של האקלים והסביבה הפדגוגית בבתי הספר ברשות המקומית, כפי שתלמידים תופסים אותם ומדווחים עליהם בסקרי המיצ"ב. נתוני התלמידים מתייחסים למגוון של נושאים הקשורים לאקלים ולסביבה הפדגוגית בבתי הספר. איסוף נתוני האקלים והסביבה הפדגוגית במסגרת המיצ"ב נועד לסייע בכל הנוגע להצבת יעדים, לתכנון ולמעקב בכמה תחומים: האווירה הבין-אישית, האינטראקציות הלימודיות ותחושות המוטיבציה והמסוגלות הלימודית בקרב התלמידים, המעורבות החברתית-ערכית ועוד. עם זאת, הנתונים המדווחים בדוח משקפים את תמונת המצב הבית ספרית טרום תקופת משבר הקורונה. אנו מקווים כי בכל זאת, נתונים אלו המשקפים נקודות חוזק וחולשה בתחומי האקלים הבית ספרי בימים של שגרה, יוכלו לסייע לבתי הספר ולרשויות המקומיות להתוות כיוונים חדשים לחשיבה ולדין על העשייה הבית ספרית. בעת קריאת דיווחי התלמידים מומלץ לבחון את הסוגיות הללו תוך התייחסות למקורות מידע נוספים, לנסיבות שהשתנו בחודשים האחרונים ולמאפיינים הייחודיים של בתי הספר ברשות המקומית.

משנת תשע"ה (2015) עד שנת תש"ף (2020) חולקו בתי הספר לשלוש קבוצות ארציות מייצגות (1, 2 ו-3) ובכל שנה משתתפים במיצ"ב החיצוני בתי ספר המשתייכים לאחת הקבוצות. בתי הספר המשתתפים במיצ"ב החיצוני נבחרים בכל המקצועות ומשתתפים בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית. בהתאם, בתי הספר המשתייכים לכל קבוצה השתתפו במיצ"ב החיצוני אחת לשלוש שנים.

חלוקת בתי הספר לקבוצות המיצ"ב התחשבה בפיזורם על פני הרשויות המקומיות. ברשות מקומית קטנה נכללו כל בתי הספר ברשות בקבוצה, כך שכל בתי הספר ברשות משתתפים במיצ"ב אחת לשלוש שנים; ברשות מקומית בינונית חולקו בתי הספר ברשות לשתי קבוצות (כמחצית מבתי הספר ברשות בכל אחת מהקבוצות), כך שהרשות משתתפת בשנתיים מתוך שלוש השנים הנכללות במחזור המיצ"ב; ברשות מקומית גדולה חולקו בתי הספר לשלוש קבוצות מיצ"ב, כך שמדי שנה משתתף במיצ"ב כשליש אחר של בתי ספר ברשות.

הרשות המקומית לכיש מסווגת על פי מספר בתי הספר שבתחומה כרשות קטנה.

סקרי המיצ"ב הועברו במהלך ינואר-מרץ 2020 בכל בתי הספר מקבוצה 3. במסגרת זו הועברו שאלונים לתלמידי כיתות ה'-ט'. השאלונים הועברו לתלמידים ללא זיהוי ברמת התלמיד אלא אך ורק ברמת הכיתה וברמת בית הספר שאליהם משתייך התלמיד.

סקרי המיצ"ב בנושאי האקלים והסביבה הפדגוגית נערכו גם בקרב תלמידים בשכבות י'-י"א המשתייכות לקבוצת המיצ"ב המתאימה. נתונים רשותיים מסקרים אלה מועברים לידיכם בדיווח נפרד. נוסף על כך, נתונים כלל ארציים אחרים מתוך הסקרים וכן נתונים בפילוחים שונים ובהשוואה בין שכבות הגיל יסודי, חטיבת ביניים וחטיבה עליונה מפורטים בדוח המיצ"ב הארצי לשנה"ל תש"ף המתפרסם באתר [ראמ"ה](#).

השנה לא נסקרו כלל מורים ועל כן מובאים בדוח זה נתוני התלמידים בלבד. כמו כן בשל משבר הקורונה לא הושלמה סקירת התלמידים במלואה ונרשמה פגיעה בשיעורי ההשבה של התלמידים על השאלונים. לפיכך יש לפרש את הנתונים בזהירות הראויה.

בשנת תש"ף קוצרו שאלוני התלמידים באופן ניכר וכלל התלמידים השיבו על נוסח שאלון אחד בכל אחת משכבות הגיל.

בנושאי האקלים הבית ספרי נכללים, בין היתר, שביעות הרצון של התלמידים מבית הספר; יחסים בין-אישיים בין באי בית הספר; הביטחון האישי ותחושת המוגנות של התלמידים. בהקשר של הסביבה הפדגוגית בבית הספר נבדקים היבטים רגשיים-מוטיבציוניים בלמידה; דרכי הוראה-למידה-הערכה וחינוך חברתי-ערכי בבית הספר. נתונים רשתיים בנושאים נוספים שנכללו בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית מפורטים בקובץ אקסל נפרד שהועבר לרשות המקומית. בדיווח הנוכחי מוצגת גם השוואה רב-שנתית של נתוני האקלים והסביבה הפדגוגית ברשות בשנים תשע"א-תש"ף.

הנתונים בחלק זה של דוח המיצ"ב הרשותי מחושבים **ברמת התלמיד**, כלומר כאשר יחידת הניתוח היא **התלמיד**. כך למשל, מוצג שיעור התלמידים ברשות המקומית שמסכימים עם הנאמר בהיגד מסוים בהשוואה לשיעור המקביל בקרב כלל התלמידים בארץ.

1.2 ההשתתפות בסקרי המיצ"ב

בפתחו של חלק זה של הדוח הרשות מוצגים נתוני ההשתתפות בסקרים המפרטים את מספר התלמידים ומספר בתי הספר שהשתתפו בסקרים בפועל. כמו כן מוצגים שיעורי הסקירה בפועל בקרב בתי ספר ברשות וכן נתוני ההשתתפות מתוך כלל התלמידים הרלוונטיים שהיו אמורים להשיב על סקרי המיצ"ב על פי דיווחי בתי הספר. נתוני בתי הספר ברשות מדווחים בחלוקה לשכבות הגיל: נתוני שכבות ה' ו' ושכבות ז' ט' ובחלוקה, כאשר הדבר רלוונטי להרכב הרשות לפי מגזר שפה וסוג פיקוח בקרב דוברי עברית. המידע על מספר המשתתפים בסקרי המיצ"ב ועל שיעורם מסייע להבנת הממצאים המדווחים בפרקים הבאים.

בית ספר נחשב למשתתף בסקרים בפועל אם לפחות אחד מתלמידיו השיב על הסקר.

1.3 הנתונים המדווחים בפרקי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב – נתוני

ההיגדים והמדד המסכם

בעבור מרבית הנושאים חושב **מדד מסכם** המתאר את התמונה הכללית בנושא הנדון מעבר להיבטיו השונים. המדד המסכם הוא הממוצע של אחוזי המסכימים עם הנאמר בהיגדים המרכיבים את המדד או אחוזי המדווחים על ההיגדים בקרב התלמידים בקבוצה המדווחת (למשל, תלמידים בבתי הספר ברשות המקומית, תלמידים בכלל בתי הספר בארץ, תלמידים בבתי הספר דוברי השפה וכד'). בהתאם לכך, ערכי המדדים נעים בין 0 ל-100 אחוזים.

בנושאים שבהם עוסקים הסקרים הוצגו למשיבים כמה היגדים המתארים היבטים שונים של הנושא. במרבית המקרים התבקשו המשיבים לציין באיזו מידה הם מסכימים עם הנאמר בהיגד על סולם בן חמש דרגות – (1) "מאוד לא מסכים"; (2) "לא כל כך מסכים"; (3) "קצת מסכים"; (4) "מסכים"; (5) "מסכים מאוד". לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שציינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם ("מסכים" או "מסכים מאוד") כמסכימים עם ההיגדים ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המסכימים") מוצג בהמשך הדוח.

בעבור מקצת הנושאים לא חושב מדד מסכם, אך **בדיווח הנוכחי לרשות נכללים נתוני הנושאים שבעבורם חושב מדד מסכם בלבד.**

במרבית ההיגדים בנושאי האלימות השונים נעשה שימוש בסולם תשובות שונה מזה המתואר לעיל. בהיגדים אלו התבקשו התלמידים לדווח באיזו שכיחות התרחשו, בחודש שקדם למילוי השאלון, גילויי אלימות שונים המתוארים בהיגדים. בנוגע לכל היגד התבקשו התלמידים לבחור מתוך שלוש אפשרויות תשובה: (1) "אף פעם", (2) "פעם או פעמיים", (3) "שלוש פעמים או יותר". לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שציינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם ("פעם או פעמיים" או "שלוש פעמים או יותר") כמדווחים על האירועים המתוארים בהיגדים ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המדווחים") מוצג בתרשים פירוט ההיגדים. פירוט לגבי סולם התשובות ואופן חישוב המדד המסכם של נושאים אלה מופיע בהמשך הדוח בתתי-הפרקים הרלוונטיים. נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו מוצגים ברמה הרשותית וברמה הארצית.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו מוצגים בחלוקה לשכבות גיל: ה' ו' ו-ז' ט' ברמה הרשותית והארצית.

נושאי אקלים בית ספרי שנוספו או השתנו בדוחות הרשותיים במהלך השנים

הנושאים שלהלן נוספו או השתנו בשנים תשע"ט או תש"ף, או שהם מדווחים לראשונה בדוחות הרשותיים בשנים אלו. בשל כך, בחלק מהמקרים לא ניתן להציג בעבורם השוואות לנתוני שנים קודמות לאורך פרקי הדוח. במקרים אחרים חושבו מחדש נתוני העבר בהתאם לשינוי:

- יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה (הרכב ההיגדים במדד השתנה בתש"ף ובעקבות זאת נתוני העבר חושבו מחדש)
- אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט (הרכב ההיגדים השתנה בתשע"ט ולכן לא מוצגות בעבורו השוואות רב-שנתיות לפני שנה זו. ברשויות ללא נתונים במדד זה בתשע"ט לא יוצגו השוואות רב-שנתיות)
- אופן השימוש במחשב לצורכי למידה והיבחנות (נושא זה מדווח לראשונה בדוח הרשותי בתש"ף)

1.4 קבוצות האוכלוסייה שנתוניהן מדווחים

בדוח זה מפורטים נתוני הרשות המקומית ולצידם מוצגים נתונים ארציים מקבילים. נתוני המדדים המסכמים ונתוני ההיגדים מוצגים בחלוקה לסוג פיקוח בבתי ספר דוברי עברית ומדווחים בהתייחס לקבוצות הבאות ברשות ובארץ:

1. כלל בתי הספר

2. בתי ספר דוברי עברית

3. בתי ספר דוברי עברית בפיקוח ממלכתי

4. בתי ספר דוברי עברית בפיקוח ממלכתי-דתי

הערה: כל בתי הספר ברשות הם דוברי עברית, ועל כן קבוצת בתי הספר דוברי העברית מהווה גם את קבוצת כלל בתי"ס ברשות המקומית.

בכל אחת מקבוצות הדיווח שפורטו לעיל נכללו שתי תתי-קבוצות הנוגעות לשכבות הגיל בבתי הספר:

א. שכבות ה'ו'

ב. שכבות ז'ט'

ראוי לזכור כי גם כאשר נתוניה של רשות מקומית מושווים לנתונים ארציים מקבילים, ייתכן שההרכב של אוכלוסיית התלמידים ושל בתי הספר ברשות שונה במידה ניכרת מהרכבם בכלל מדינת ישראל. על כן, במקרים אלו תקפות ההשוואה לנתון הארצי מוגבלת.

נוסף על כך, מוצגים לצד הנתונים הרשתיים ממוצעים מקבילים בבתי ספר מרשויות בעלות רקע חברתי-כלכלי דומה (על פי סיווג הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) המשתייכות לאותו מגזר שפה (ראו הסבר בהמשך).

1.5 השוואת נתוני הרשות המקומית לנתונים ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה

המאפיינים החברתיים-כלכליים של התלמידים עשויים להשפיע על הישגיהם ועל תפישותיהם את בית הספר. בשל חשיבות המאפיינים החברתיים-כלכליים של תושבי הרשות המקומית בדיווח הנוכחי מוצגים גם ממוצעי קבוצת ההשוואה החברתית-כלכלית של הרשות. בקבוצה זו נכללות רשויות מקומיות מאותו מגזר שפה שהרקע החברתי-כלכלי של תושביהן דומה לרקע החברתי-כלכלי של תושבי הרשות (להלן "דוברי עברית ברשויות מרקע דומה").

קבוצת ההשוואה החברתית-כלכלית בדיווח מבוססת על סיווג הרשויות המקומיות לעשרה אשכולות חברתיים-כלכליים בפרסום של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. לשם ניתוח נתוני המיצ"ב קובצו עשרת האשכולות החברתיים-כלכליים לשלוש קבוצות רקע חברתי-כלכלי: נמוך, בינוני וגבוה, וכל רשות מקומית שויכה לאחת משלוש קבוצות אלו.

הדיווח בשנים תשע"ח, תשע"ט ותש"ף מבוסס על הסיווג שנכלל בפרסומה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה משנת 2018: "אפיון יחידות גאוגרפיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה 2015". הפרסום המלא מופיע [בקישור](#).

בשנים תשע"ו ותשע"ז התבססו הדוחות על סיווג הרשויות שפורסם בשנת 2016: "[אפיון רשויות מקומיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2013](#)".

בשנים תשע"ג-תשע"ה התבססו הדוחות על סיווג הרשויות שפורסם בשנת 2013: "[אפיון יחידות גאוגרפיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2008](#)".

בשנים תשס"ז-תשע"ב התבססו הדוחות על סיווג הרשויות שפורסם בשנת 2009: "[אפיון רשויות מקומיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2006 – לקט נתונים](#)".

יש לציין כי השוואת נתוני העבר של רשות מקומית נקבעה בהתאם לסיווג החברתי-כלכלי בשנה שבה השתתפה במיצ"ב, גם אם במהלך השנים ניתן לה סיווג שונה. במקצת הרשויות חל שינוי בסיווג האשכול החברתי-כלכלי בפרסומים השונים של הלמ"ס, ובעקבות זאת השתנתה קבוצת ההשוואה החברתית-כלכלית של רשויות אלו במהלך השנים. לדוגמה, רשות מקומית שסווגה לפי אשכולות הלמ"ס לקבוצת הרשויות מרקע חברתי-כלכלי בינוני בשנים תשע"ו-תשע"ז יכולה להיכלל בסיווג שנהוג בתש"ף בקבוצת הרשויות מרקע חברתי-כלכלי גבוה. במקרה זה נתוני הרשות המקומית בשנים תשע"ו-תשע"ז מושוים לקבוצת הרשויות דוברות השפה מרקע חברתי-כלכלי בינוני, ואילו נתוני תשע"ח-תש"ף מושוים לנתוני קבוצת הרשויות הדומות מרקע חברתי-כלכלי גבוה.

לתשומת ליבך

- נתונים רשתיים אינם מדווחים בדוח הנוכחי כאשר מספר המשיבים בקבוצת הדיווח קטן מ-25. במקרים אלה לא מדווחים הנתונים הרשתיים בתרשימים ובמקומם מוצג הסימון "-".
- נתוני קבוצת דיווח ברשות המקומית (בתש"ף או בשנים קודמות) אינם מוצגים בדיווח הנוכחי אם בשנה נתונה נתוני הרשות מבוססים על בית ספר יחיד.
- במקרים בהם לא מדווחים נתוני תש"ף של קבוצת דיווח נתונה (כגון דוברי עברית/ערבית ברשות המקומית) – לא מדווחים בעבורה גם נתוני העבר.
- אם שיעור המשיבים קטן מ-70%, יש להתייחס לנתוניהם במשנה זהירות, כיוון שהם אינם בהכרח מייצגים נאמנה את תמונת המצב הרשתי.
- הנתונים מדווחים גם אם שיעור ההשתתפות הכולל באחת מקבוצות הדיווח קטן מ-50%, שיעור הנמוך מהמקובל בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית ועשוי שלא לייצג באופן מלא את תמונת המצב ברשות. יתכן כי ברשות לא הושלם איסוף הנתונים בשל מגפת הקורונה שהובילה לסגירת מוסדות החינוך טרם השלמת הסקירה. במקרים שבהם שיעורי ההשתתפות נמוכים מאוד הנתונים אינם מדווחים.

פרק 2. נתוני תלמידים ברשות המקומית לפי סקרי המיצ"ב בשנת תש"ף

2.1 שיעורי ההשתתפות בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית

בלוח הבא מוצגים נתוני המשיבים על סקרי המיצ"ב בנושאי האקלים והסביבה הפדגוגית ברשות. הנתונים כוללים פירוט של נתוני ההשתתפות בסקרי המיצ"ב ברשות. בשל משבר הקורונה שהחל במרץ 2020, לא הושלמה סקירת התלמידים במלואה והדבר בא לידי ביטוי בירידה בשיעור הסקירה בחלק מבתי הספר ברשות. בשל כך, בחלק מהדיווחים הרשתיים שיעורי ההשתתפות שהתקבלו ברשות בפועל נמוכים מהרגיל, זאת בעקבות סגירת בתי הספר בחודש מרץ. להלן מדווחים מספר בתי הספר ברשות שנסקרו בפועל, מספר התלמידים שהשיבו לסקרים בפועל, ושיעורי השתתפות שונים.

נתוני ההשתתפות מדווחים בעבור כלל בתי הספר ברשות המקומית, ובחלוקה לפי סוג פיקוח (ממלכתי וממ"ד).

לוח 1: מספר המשתתפים, שיעור הנסקרים, שיעור המשיבים מבין הנסקרים ושיעור ההשתתפות הכולל של התלמידים בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית, בחלוקה לפי פיקוחים ושכבות גיל (תש"ף)

פירוט השכבות בכלל בתי הספר בלכיש	פיקוח ממ"ד	פיקוח ממלכתי	כלל בתי הספר
שכבות ה'ו'	מס' בתי הספר שהיו אמורים להיסקר	2	5
	מס' בתי הספר שהשתתפו בפועל	2	4
	מס' התלמידים	253	365
	% הנסקרים*	100%	81%
	% המשיבים מבין הנסקרים**	90%	88%
	% השתתפות כולל***	90%	71%
שכבות ז'ט'	מס' בתי הספר שהיו אמורים להיסקר	-	2
	מס' בתי הספר שהשתתפו בפועל	-	1
	מס' התלמידים	-	121
	% הנסקרים*	-	64%
	% המשיבים מבין הנסקרים**	-	86%
	% השתתפות כולל***	-	56%

* האחוזים מייצגים את שיעור התלמידים בבתי הספר (וכיתות) שלומדים בבתי ספר שנסקרו מתוך סך התלמידים בבתי הספר שתוכננו להיסקר. בשל סגירת בתי הספר על רקע מגפת הקורונה, הופסקה הסקירה במרץ 2020 ולפיכך נסקרו פחות בתי ספר מהמתוכנן.

** האחוזים מייצגים את שיעור התלמידים שהשיבו על השאלונים בפועל מבין התלמידים בבתי הספר שנסקרו.

*** האחוזים מייצגים את שיעור התלמידים הכולל שהשיבו על השאלונים מתוך סך התלמידים בבתי הספר שתוכננו להיסקר, דהיינו שיעור הנסקרים כפול שיעור המשיבים.

2.2 ריכוז הממצאים בשנת תש"ף

בלוחות הבאים מפורטים נתוני המדדים המסכמים המדווחים בחלק זה של הדוח בעבור מספר נושאים שנבדקו בסקרי האקלים הבית ספרי והסביבה הפדגוגית בקרב תלמידים (לפירוט על אופן חישוב המדדים המסכמים ראו הסבר בפרק ההקדמה לעיל). בעבור כל נושא מוצגים נתוני התלמידים בכלל בתי הספר דוברי העברית **ברשות המקומית** ובחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' ו-ז'ט' בנפרד. לצד הנתונים הרשתיים מוצגים נתונים ארציים מקבילים.

לוח 2: פירוט המדדים המסכמים בנושאי אקלים בית ספרי לפי דיווחי תלמידים ברשות המקומית

כלל בתי"ס בארץ	בתי"ס דוברי עברית						שכבות	אקלים בית ספרי לפי דיווחי תלמידים בלכיש
	סך הכול		ממלכתי-דתי		ממלכתי			
	ארץ	ברשות המקומית	ארץ	ברשות המקומית	ארץ	ברשות המקומית		
דיווחי תלמידים								
81%	81%	80%	79%	89%	81%	76%	ה'ו'	תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר בקרב התלמידים
73%	73%	-	71%	-	74%	-	ז'ט'	
72%	69%	77%	68%	84%	69%	74%	ה'ו'	יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים
49%	44%	-	47%	-	43%	-	ז'ט'	
82%	82%	83%	83%	90%	81%	80%	ה'ו'	יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה
76%	75%	-	81%	-	73%	-	ז'ט'	
4%	4%	3%	4%	4%	4%	3%	ה'ו'	היעדר תחושת מוגנות של התלמידים*
5%	4%	-	3%	-	5%	-	ז'ט'	
10%	10%	9%	10%	3%	10%	11%	ה'ו'	מעורבות באירועי אלימות*
8%	8%	-	8%	-	8%	-	ז'ט'	
3%	3%	3%	3%	1%	3%	4%	ה'ו'	אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט*
4%	4%	-	4%	-	4%	-	ז'ט'	
50%	45%	61%	50%	64%	44%	59%	ה'ו'	התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה
38%	34%	-	41%	-	32%	-	ז'ט'	

* בנושאים אלו ערכים גבוהים יותר מצביעים על היקף רחב יותר של התופעה השלילית הנמדדת.

לוח 3: פירוט המדדים המסכמים בנושאי הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי תלמידים ברשות המקומית

כלל בתי"ס בארץ	בתי"ס דוברי עברית						שכבות	הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי תלמידים בלכיש
	סך הכול		ממלכתי-דתי		ממלכתי			
	ארץ	ברשות המקומית	ארץ	ברשות המקומית	ארץ	ברשות המקומית		
דיווחי תלמידים								
77%	73%	75%	73%	81%	73%	72%	ה'ו'	מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה
55%	48%	-	53%	-	46%	-	ז'ט'	
77%	73%	79%	73%	87%	73%	75%	ה'ו'	תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה
54%	48%	-	53%	-	46%	-	ז'ט'	
78%	75%	78%	73%	86%	75%	74%	ה'ו'	פרקטיקות הוראה- למידה-הערכה איכותיות
60%	55%	-	57%	-	55%	-	ז'ט'	
76%	72%	80%	72%	88%	73%	76%	ה'ו'	קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים
54%	48%	-	51%	-	47%	-	ז'ט'	
62%	59%	50%	52%	59%	60%	46%	ה'ו'	אופן השימוש במחשב לצורכי למידה והיבחנות
51%	49%	-	45%	-	50%	-	ז'ט'	
68%	62%	68%	62%	83%	63%	61%	ה'ו'	מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית
52%	47%	-	53%	-	45%	-	ז'ט'	

פרק 3. אקלים בית ספרי לפי דיווחי תלמידים

פרק האקלים הבית ספרי לפי דיווחי התלמידים עוסק בהיבטים רבים ומגוונים של האקלים החינוכי-חברתי בבתי הספר ברשות המקומית, כפי שהם נתפסים בעיני התלמידים. עם היבטים אלו נמנים: שביעות הרצון של התלמידים מבית הספר; יחסים בין-אישיים בין באי בית הספר; תחושת הביטחון האישי של התלמידים; משמעת והתנהגות.

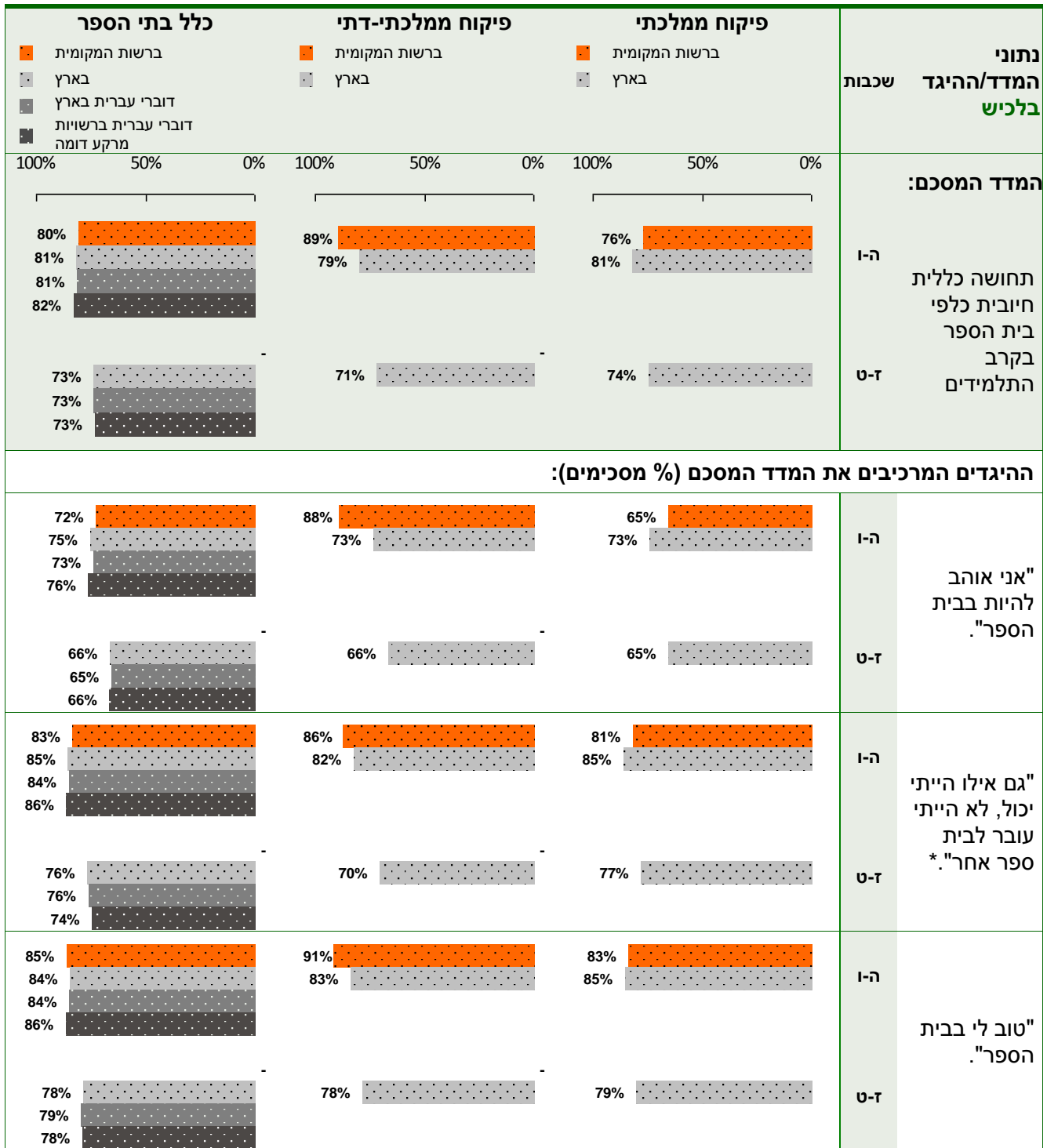
3.1 שביעות רצון

3.1.1 תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר בקרב התלמידים

פרק האקלים לפי דיווחי התלמידים פותח בסוגיה הבסיסית של תחושת שביעות הרצון והשייכות של התלמידים למוסד שבו הם לומדים. בהתייחס לסוגיה זו, הנתונים שלהלן עוסקים בתחושתם הכללית החיובית של התלמידים ברשות המקומית כלפי בית ספרם, והם בוחנים באיזו מידה השהייה בבית הספר באופן כללי היא חוויה חיובית ונעימה לפי תפיסת התלמידים.

תרשים 1: דיווחי התלמידים על תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר

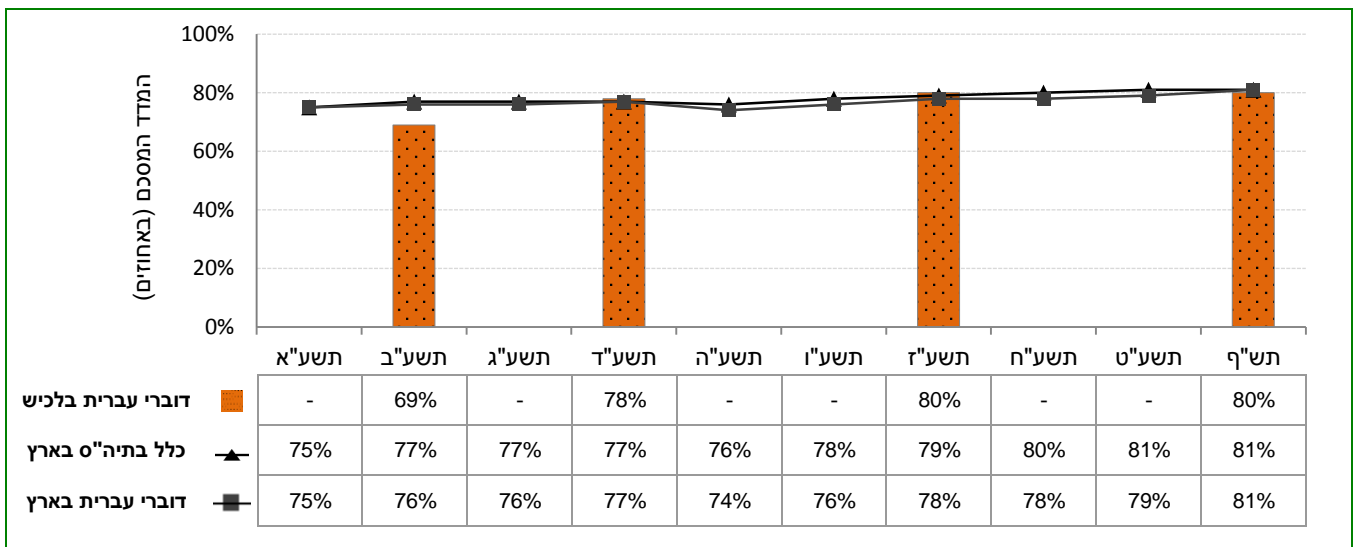
* היגד זה נוסח בשאלון על דרך השלילה, ולצורך הדיווח נוסח מחדש על דרך החיוב כשאר ההיגדים, כך שערך גבוה יותר בהיגד זה משקף תחושה כללית טובה יותר. נוסח ההיגד המקורי: "אילו הייתי יכול, הייתי עובר לבית ספר אחר".

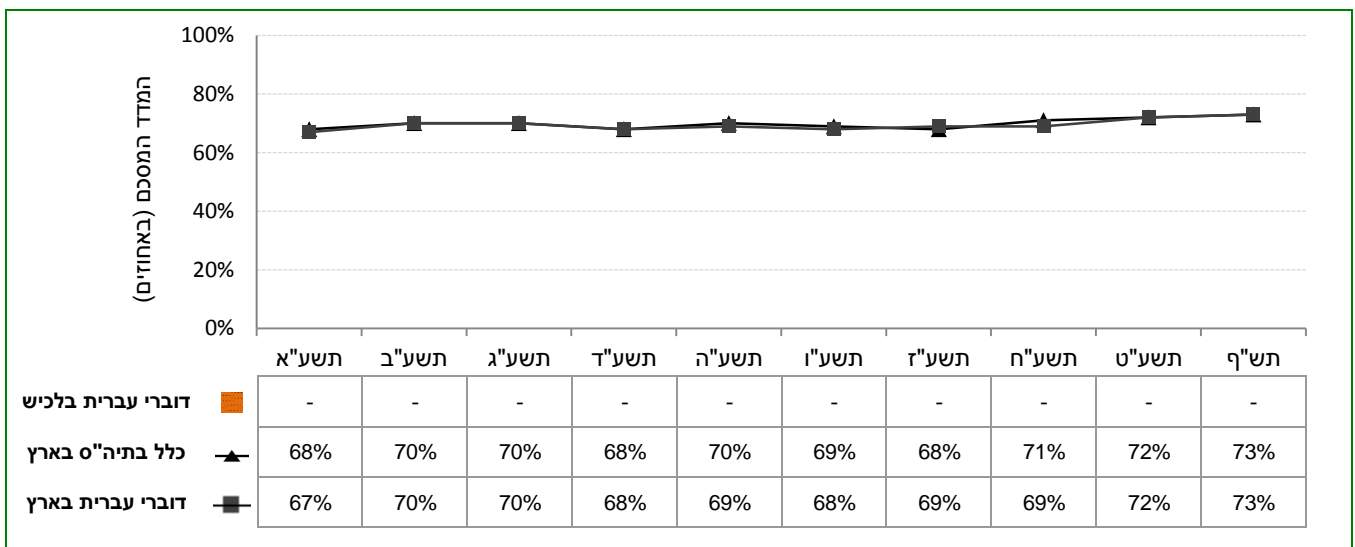
דיווחי התלמידים על תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר בקרב התלמידים" בשנים תשע"א-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ולשכבות ז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 2: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר בתש"ף ובשנים קודמות

תרשים 3: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על תחושה כללית חיובית כלפי בית הספר בתש"ף ובשנים קודמות

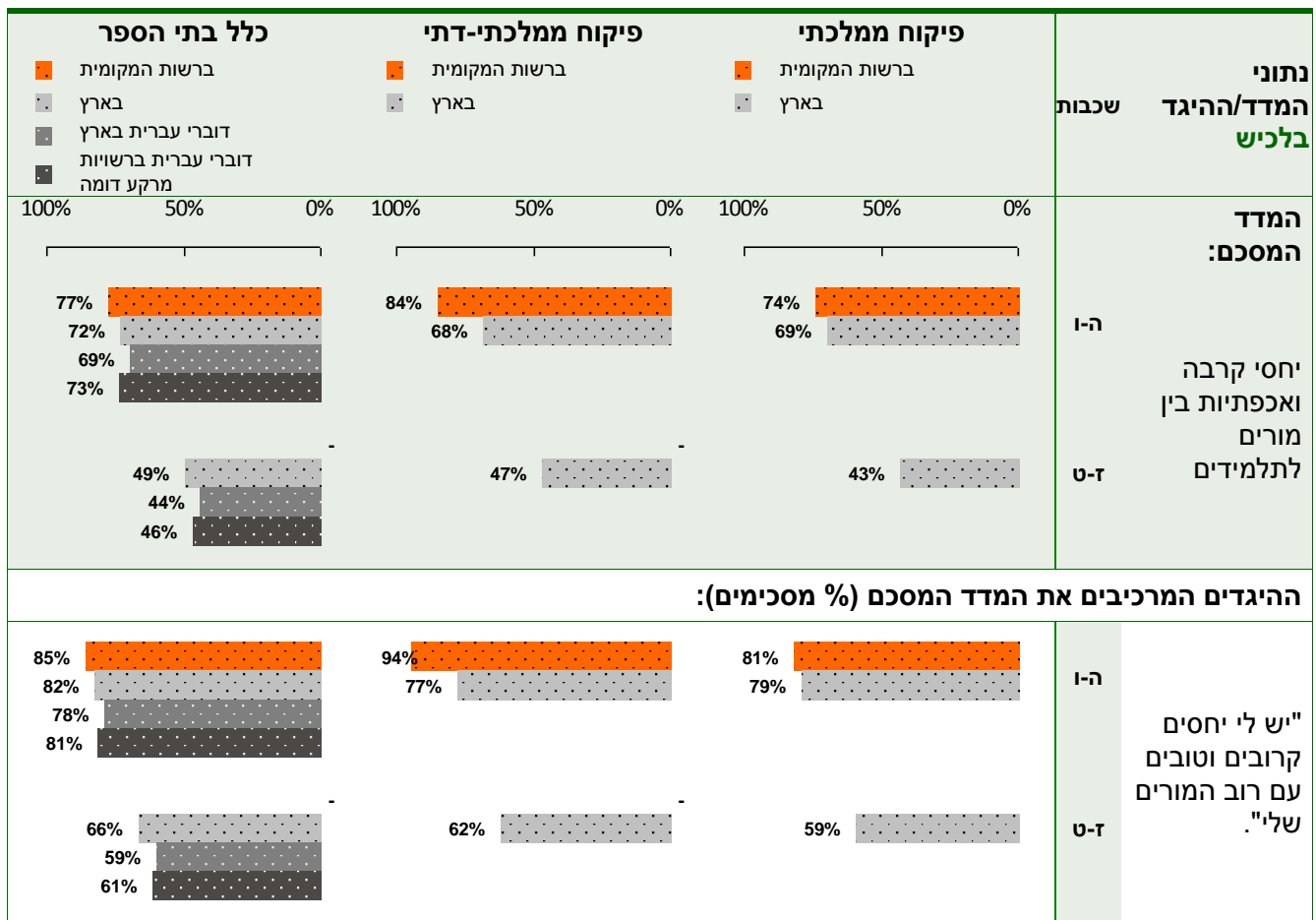
3.2 יחסים בין-אישיים בין באי בית הספר

יחסים בין-אישיים טובים בין תלמידים, מורים והורים הם תנאי חשוב לתפקוד מיטבי של בית הספר. תת-פרק זה עוסק ביחסים הבין-אישיים בין התלמידים למורים ובין התלמידים לחבריהם לכיתה בבתי הספר ברשות המקומית. בהקשר זה מדווחים הנושאים הבאים: יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים ויחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה.

3.2.1 יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים

בתת-פרק זה מוצגים ממצאים מדיווחי התלמידים ברשות המקומית על מערכת היחסים ביניהם לבין צוות המורים. יחסים אלו הם התשתית לבניית תהליכי הוראה ולמידה באופן שיוצר אווירה בין-אישית חיובית ומעצימה.

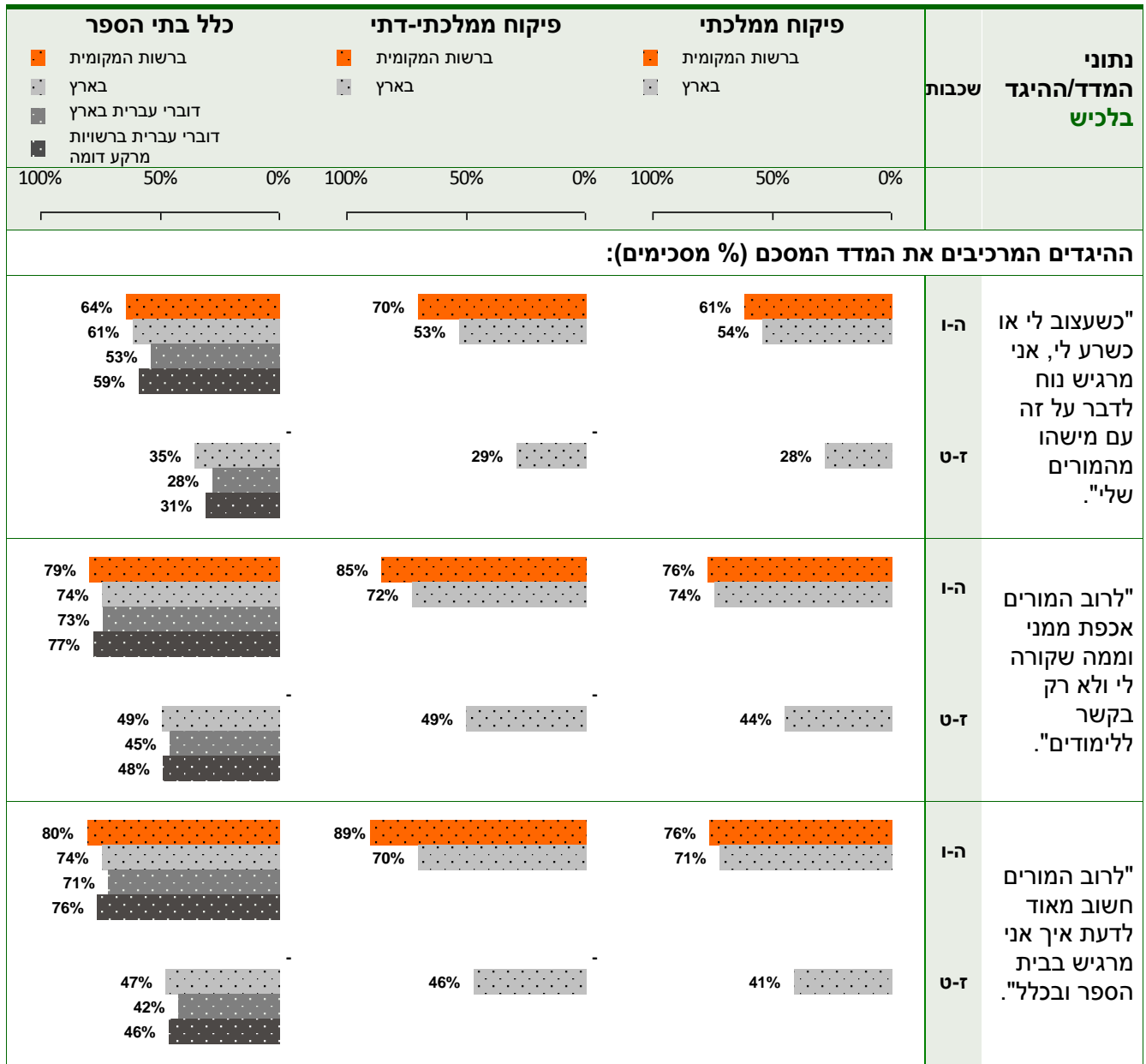
תרשים 4: דיווחי התלמידים על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים

המשך התרשים בעמוד הבא ←

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים

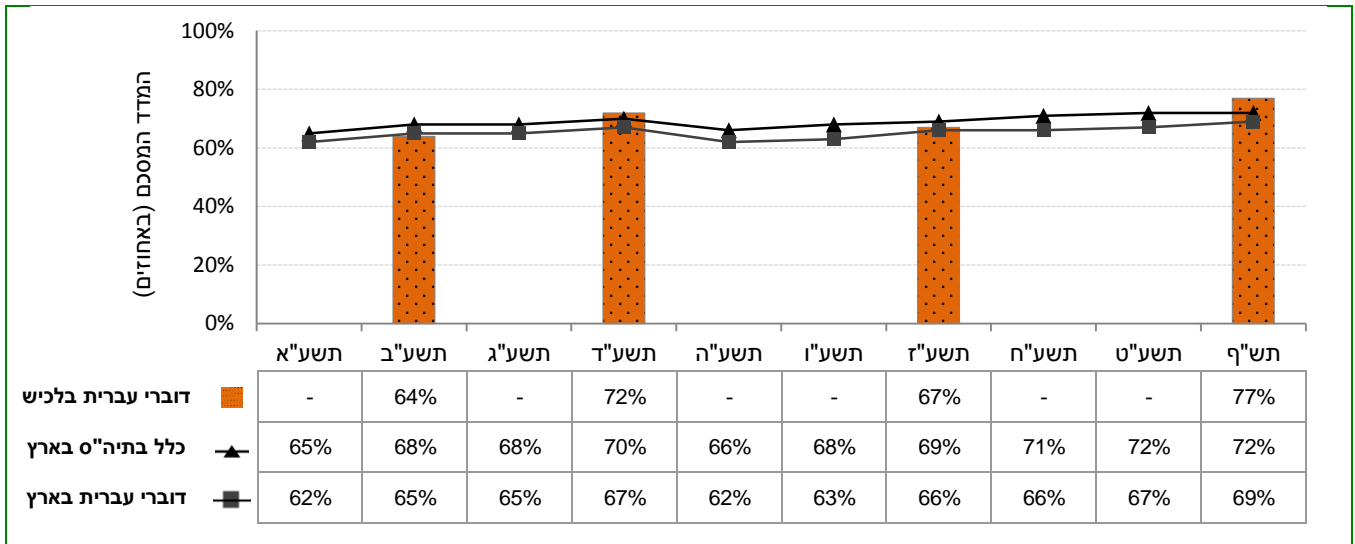

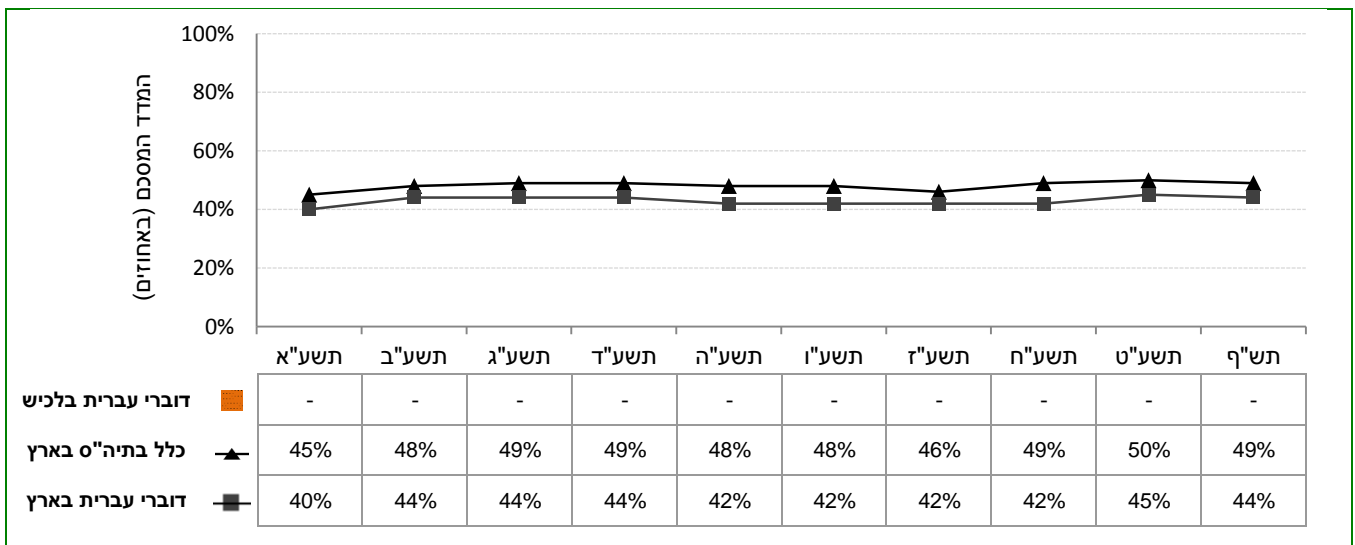
דיווחי התלמידים על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים" בשנים תשע"א-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 5: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים בתש"ף ובשנים קודמות

תרשים 6: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים בתש"ף ובשנים קודמות

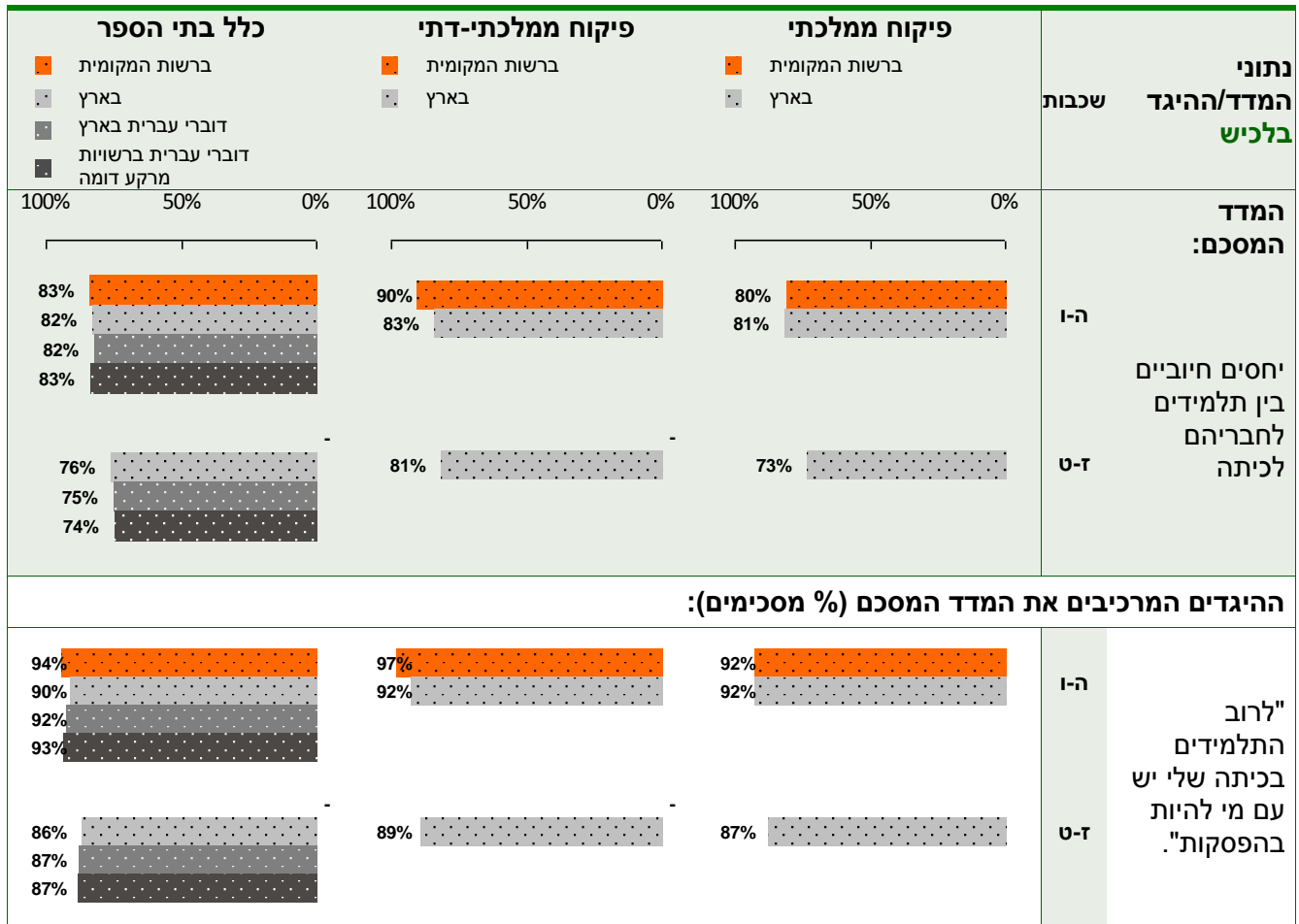

3.2.2 יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

בעוד שיחסים בין מורים לתלמידים הם נדבך חשוב ביצירת אווירה לימודית טובה ומקדמת, הרי שגם ליחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה נודעת חשיבות רבה ביצירת אווירה לימודית טובה ובבניית מרקם חברתי פורה, התורמים להצלחתם הלימודית והחברתית. המדד המסכם "יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה" מבקש לבחון את תפיסות התלמידים ברשות המקומית בדבר טיב היחסים ביניהם.

תרשים 7: דיווחי התלמידים על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

כלל בתי הספר			פיקוח ממלכתי-דתי			פיקוח ממלכתי			שכבות	נתוני המדד/ההיגד בלכיש
ברשות המקומית	בארץ	דוברי עברית בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ		
100%	50%	0%	100%	50%	0%	100%	50%	0%		
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):										
<p>75% 76% 75% 77%</p>			<p>84% 78%</p>			<p>72% 75%</p>			ה-ו	"לתלמידים בכיתה אכפת זה מזה".
<p>63% 61% 61%</p>			<p>73%</p>			<p>58%</p>			ז-ט	
<p>81% 80% 77% 79%</p>			<p>88% 80%</p>			<p>77% 77%</p>			ה-ו	"בכיתה שלי יש אווירה טובה בין התלמידים".
<p>77% 75% 74%</p>			<p>81%</p>			<p>73%</p>			ז-ט	

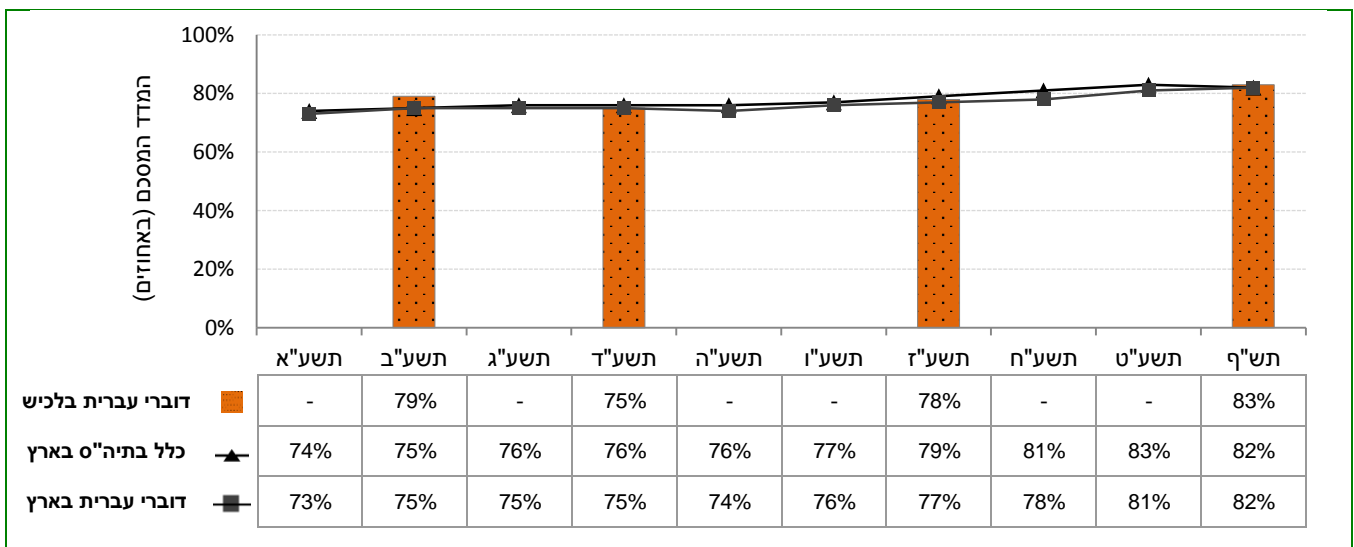

דיווחי התלמידים על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה" בשנים תשע"א-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

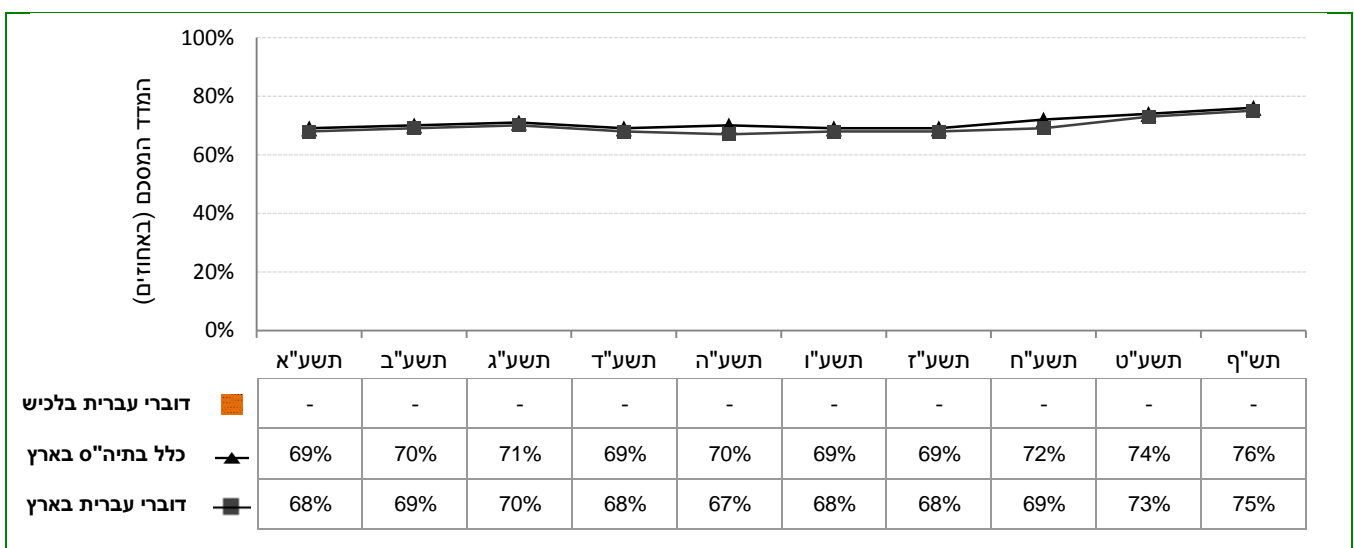
הערה: הרכב ההיגדים במדד המסכם השתנה בתש"ף ונתוני העבר חושבו רטרואקטיבית לפי ההרכב הנוכחי של המדד. על כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המעודכן המתפרסמים בדוח זה לנתונים שפורסמו בדוחות המיצ"ב הקודמים.

תרשים 8: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה בתש"ף ובשנים קודמות

הרכב ההיגדים במדד המסכם השתנה בתש"ף ונתוני העבר חושבו רטרואקטיבית לפי ההרכב הנוכחי של המדד. על כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המעודכן המתפרסמים בדוח זה לנתונים שפורסמו בדוחות המיצ"ב הקודמים.

תרשים 9: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה בתש"ף ובשנים קודמות

הרכב ההיגדים במדד המסכם השתנה בתש"ף ונתוני העבר חושבו רטרואקטיבית לפי ההרכב הנוכחי של המדד. על כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המעודכן המתפרסמים בדוח זה לנתונים שפורסמו בדוחות המיצ"ב הקודמים.

3.3 תחושת מוגנות וביטחון

נושא האלימות בבתי הספר הוא אחד הנושאים החשובים שעומדים על סדר יומה של מערכת החינוך בשנים האחרונות ונדון באופן תדיר בשיח הציבורי בישראל. גם בתי ספר המתאפיינים במוטיבציה גבוהה של תלמידים ובהשקעה רבה של הצוות עלולים להיכשל בהשגת יעדיהם אם באי בית הספר סובלים מאלימות ופועלים באווירה של פחד והיעדר מוגנות.

תתי-הפרקים הבאים עוסקים בכמה היבטים של אלימות והתנהגויות סיכון בקרב תלמידים: היעדר תחושת מוגנות של התלמידים, מעורבות באירועי אלימות ואלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט.

3.3.1 היעדר תחושת מוגנות של התלמידים

הנתונים הבאים עוסקים בתחושות של ביטחון אישי ומוגנות בקרב התלמידים בבתי הספר ברשות המקומית, מתוך הבנה שהן תנאי הכרחי ללמידה ולהיווצרות אקלים של צמיחה בבית הספר.

אקלים וסביבה כדגוגית

תרשים 10: דיווחי התלמידים על היעדר תחושת מוגנות בבית הספר

כלל בתי הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/ההיגד בלכיש
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	שכבות המדד המסכם:
			ה-ו היעדר תחושת מוגנות של התלמידים ז-ט
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):			
			ה-ו "לפעמים אני פוחד ללכת לבית הספר, כי יש בו תלמידים שמתנהגים באלימות." ז-ט
			ה-ו "לפעמים אני מעדיף להישאר בהפסקות בכיתה, כי אני חושש שיפגעו בי." ז-ט
			ה-ו "יש בבית הספר מקומות שאני פוחד להסתובב בהם." ז-ט

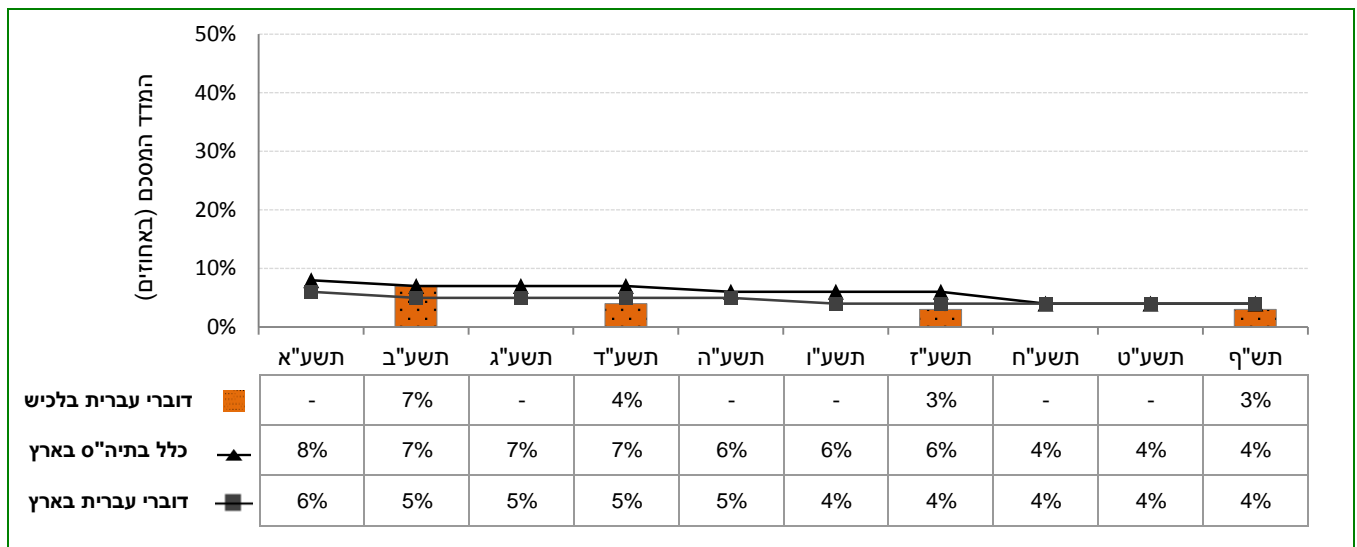
לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על תחושה חזקה יותר של היעדר מוגנות, לפי דיווחי התלמידים. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

דיווחי התלמידים על היעדר תחושת מוגנות בבית הספר: השוואה רב-שנתית

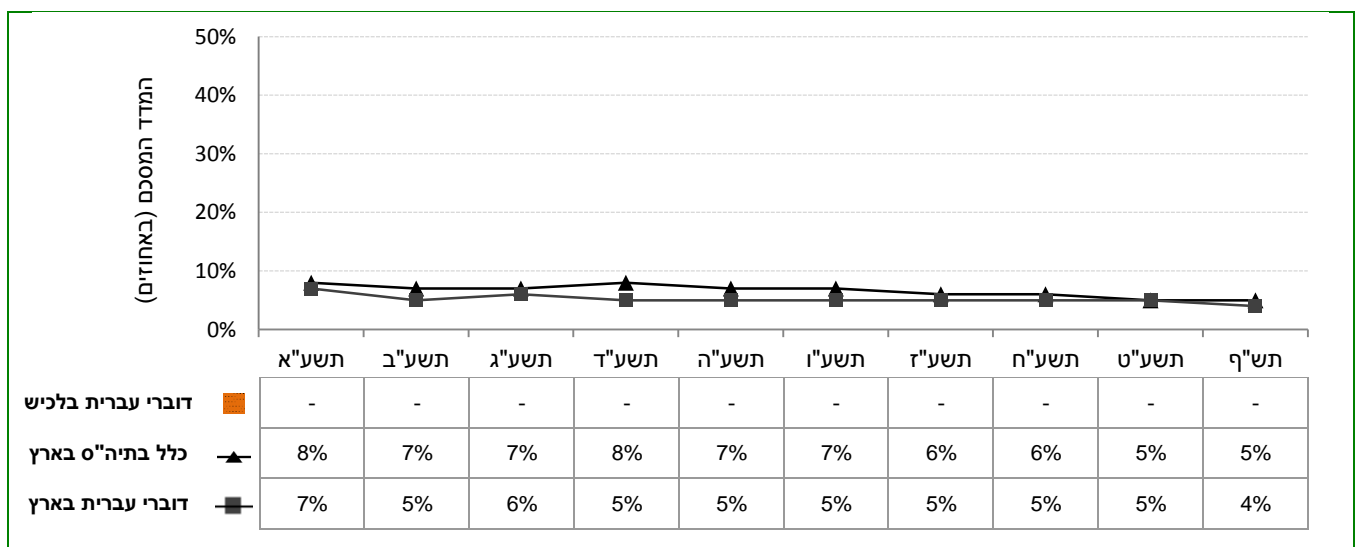
בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "היעדר תחושת מוגנות של התלמידים" בשנים תשע"א-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה' ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 11: דיווחי התלמידים בשכבות ה' ו' על היעדר תחושת מוגנות בבית הספר בתש"ף ובשנים קודמות

לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על תחושה חזקה יותר של היעדר מוגנות, לפי דיווחי התלמידים. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

תרשים 12: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על היעדר תחושת מוגנות בבית הספר בתש"ף ובשנים קודמות

לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על תחושה חזקה יותר של היעדר מוגנות, לפי דיווחי התלמידים. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

3.3.2 מעורבות באירועי אלימות

המדד המסכם "מעורבות באירועי אלימות" מבקש לבחון את היחשפות התלמידים לאירועים אלימים בבתי הספר ברשות המקומית במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים, לפי דיווחיהם. התלמידים התבקשו לדווח על אלימות מסוגים שונים שהופנתה כלפיהם: מדחפות, אימים, הפצת שמועות, חרמות ונידויים ועד לפגיעות שכללו שימוש בחפצים או באגרופים. בהבנת הנושא חשוב לבחון לא רק את המדד המסכם, אלא גם איזה סוג אלימות מאפיין את בתי הספר ברשות המקומית, אם בכלל, כפי שמפורט בתרשים בהמשך.

תרשים 13: דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות

לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים. הערה: בהיגדים אלו התבקשו התלמידים לדווח באיזו שכיחות התרחשו, בחודש שקדם למילוי השאלון, גילויי אלימות שונים המתוארים בהיגדים. בנוגע לכל היגד התבקשו התלמידים לבחור מתוך שלוש אפשרויות תשובה: (1) "אף פעם", (2) "פעם או פעמיים", (3) "שלוש פעמים או יותר". לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שציינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם ("פעם או פעמיים" או "שלוש פעמים או יותר") כמדווחים על האירוע. המדד המסכם הוא הממוצע של שיעורי המדווחים על הנאמר בהיגדים השונים בנושא. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

המשך התרשים בעמוד הבא <

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות

כלל בתי הספר		פיקוח ממלכתי-דתי		פיקוח ממלכתי		שכבות	נתוני המדד/ההיגד בלכיש	
ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ			
50%	25%	0%	50%	25%	0%	50%	25%	0%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם ומתייחסים לאלימות חמורה (% מדווחים):								
<p>7% ברשות המקומית</p> <p>5% בארץ</p> <p>5% דוברי עברית בארץ</p> <p>5% דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>		<p>4% ברשות המקומית</p> <p>5% בארץ</p>		<p>8% ברשות המקומית</p> <p>5% בארץ</p>		ה-ו	"בחודש האחרון אחד התלמידים השתמש במקל, באבן, בכיסא או בחפץ אחר כדי לפגוע בי".	
<p>4% בארץ</p> <p>4% דוברי עברית בארץ</p> <p>4% דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>		<p>4% בארץ</p>		<p>4% בארץ</p>		ז-ט		
<p>7% ברשות המקומית</p> <p>7% בארץ</p> <p>8% דוברי עברית בארץ</p> <p>7% דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>		<p>4% ברשות המקומית</p> <p>8% בארץ</p>		<p>9% ברשות המקומית</p> <p>8% בארץ</p>		ה-ו	"בחודש האחרון מישהו מהתלמידים נתן לי מכות חזקות".	
<p>4% בארץ</p> <p>5% דוברי עברית בארץ</p> <p>5% דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>		<p>6% בארץ</p>		<p>4% בארץ</p>		ז-ט		
<p>5% ברשות המקומית</p> <p>7% בארץ</p> <p>6% דוברי עברית בארץ</p> <p>6% דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>		<p>2% ברשות המקומית</p> <p>6% בארץ</p>		<p>7% ברשות המקומית</p> <p>6% בארץ</p>		ה-ו	"בחודש האחרון אחד התלמידים איים שיפגע בי בבית הספר או אחרי הלימודים".	
<p>5% בארץ</p> <p>4% דוברי עברית בארץ</p> <p>4% דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>		<p>4% בארץ</p>		<p>4% בארץ</p>		ז-ט		
<p>0% ברשות המקומית</p> <p>2% בארץ</p> <p>1% דוברי עברית בארץ</p> <p>1% דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>		<p>0% ברשות המקומית</p> <p>2% בארץ</p>		<p>0% ברשות המקומית</p> <p>1% בארץ</p>		ה-ו	"בחודש האחרון מישהו מהתלמידים סחט ממני באיומים כסף, אוכל או דברי ערך".	
<p>2% בארץ</p> <p>1% דוברי עברית בארץ</p> <p>1% דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>		<p>2% בארץ</p>		<p>1% בארץ</p>		ז-ט		

לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים. הערה: בהיגדים אלו התבקשו התלמידים לדווח באיזו שכחות התרחשו, בחודש שקדם למילוי השאלון, גילויי אלימות שונים המתוארים בהיגדים. ראו לעיל פירוט על סולם התשובות ואופן החישוב. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

⇒ המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות

כלל בתי הספר		פיקוח ממלכתי-דתי		פיקוח ממלכתי		שכבות	נתוני המדד/ההיגד בלכיש	
ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ			
50%	25%	0%	50%	25%	0%	50%	25%	0%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם ומתייחסים לאלימות עקיפה (% מדווחים):								
<p>9% 10% 9% 8%</p> <p>9% 8% 7%</p>		<p>3% 9%</p> <p>7%</p>		<p>11% 9%</p> <p>8%</p>		ה-ו	"בחודש האחרון אחד התלמידים ניסה לשכנע תלמידים אחרים לא לדבר איתי או לא להיות חברים שלי".	
<p>10% 10% 11% 10%</p> <p>12% 13% 12%</p>		<p>5% 10%</p> <p>11%</p>		<p>12% 12%</p> <p>13%</p>		ה-ו		"בחודש האחרון אחד התלמידים הפיץ עליי שמועות לא נכונות כדי לפגוע בי (למשל באינטרנט או ברכילות מאחורי הגב)".
<p>2% 4% 2% 2%</p> <p>3% 2% 2%</p>		<p>1% 3%</p> <p>2%</p>		<p>3% 2%</p> <p>2%</p>		ה-ו	"בחודש האחרון הטילו עליי 'חרם': קבוצת תלמידים לא רצתה לדבר או לשחק איתי".	

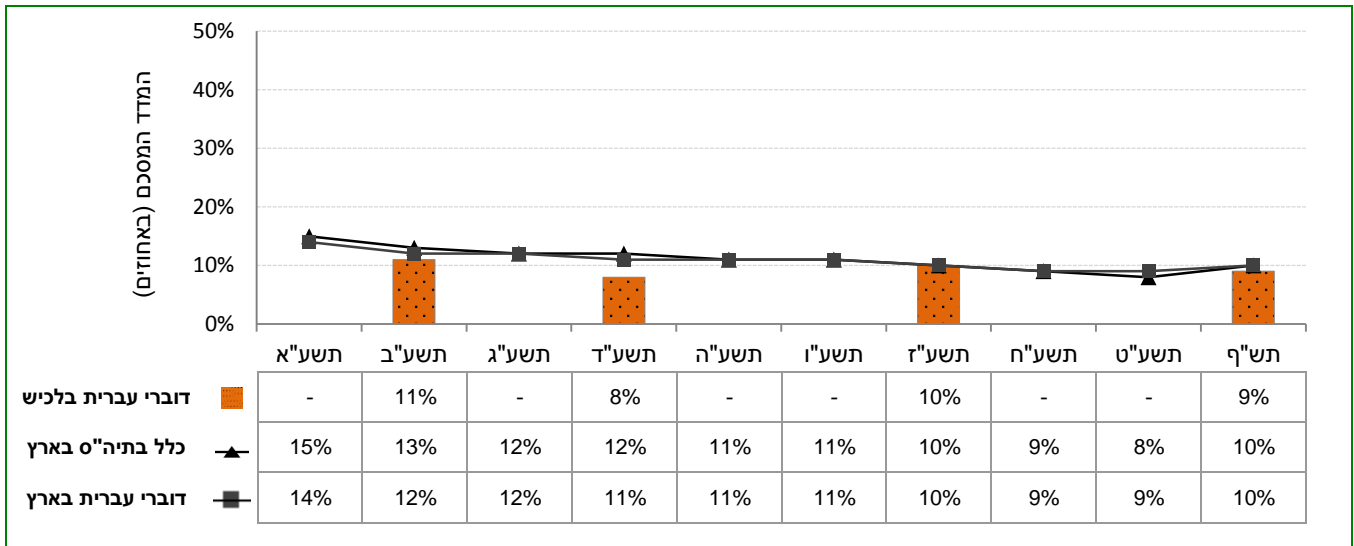
לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים. הערה: בהיגדים אלו התבקשו התלמידים לדווח באיזו שכחות התרחשו, בחודש שקדם למילוי השאלון, גילויי אלימות שונים המתוארים בהיגדים. ראו לעיל פירוט על סולם התשובות ואופן החישוב. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות: השוואה רב-שנתית

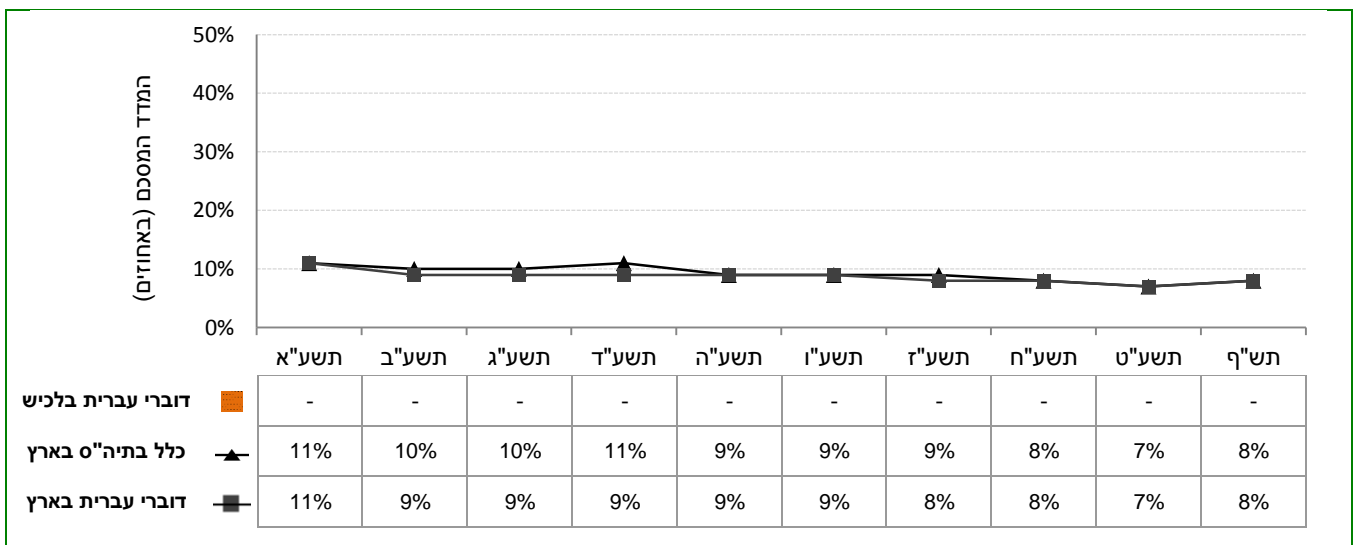
בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מעורבות באירועי אלימות" בשנים תשע"א-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 14: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מעורבות באירועי אלימות בתש"ף ובשנים קודמות

לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

תרשים 15: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מעורבות באירועי אלימות בתש"ף ובשנים קודמות

לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

3.3.3 אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט

בעשור האחרון חל שינוי דרמטי בדפוס ובהיקף השימוש באינטרנט וברשתות החברתיות בקרב ילדים ובני נוער. ילדים ובני נוער מוצאים באינטרנט וברשתות החברתיות מענה חברתי ולימודי וכר נרחב לפעילויות פנאי. שינויים אלה מחייבים לתת את הדעת על הסכנות הכרוכות בשימוש באינטרנט, כגון חשיפה לתכנים בלתי הולמים, פגיעה בפרטיות ופגיעות חברתיות כמו אלימות מילולית, הפצת שמועות וחרמות. חשיפת היקף תופעת האלימות הדיגיטלית עשויה לסייע בהגברת מודעות של הורים, מורים וילדים לשימוש נכון באינטרנט ובהטמעת החשיבות של גלישה בטוחה. המדד המסכם "אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט" מבקש לבחון באיזו מידה תלמידים בבתי הספר ברשות המקומית נפגעו בשל הפצת תמונות, פרסום קללות/עלבונות, שמועות או חרמות ברשתות החברתיות ובאינטרנט.

אקלים וסביבה כדגונית

תרשים 16: דיווחי התלמידים על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט

כלל בתי הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/היגד שכבות בלכיש
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	
			המדד המסכם: ה-ו אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט ט-ז
היגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מדווחים):			
			ה-ו "בחודש האחרון הפיצו תמונות מעליבות ו/או מביכות שלי ברשתות החברתיות ובאינטרנט (כגון ווטסאפ, אינסטגרם, פייסבוק וכו') במטרה לפגוע בי." ט-ז
			ה-ו "בחודש האחרון ספגתי עלבונות והשפלות (כלומר עברתי ביוש/עשו לי שיימינג) ברשתות החברתיות ובאינטרנט (כגון ווטסאפ, אינסטגרם, פייסבוק וכו')." ט-ז

לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט, לפי דיווחי התלמידים.

הערה: בהיגדים אלו התבקשו התלמידים לדווח באיזו שכחות התרחשו בחודש שקדם למילוי השאלון, גילויים שונים של אלימות דיגיטלית, המתוארים בהיגדים. בנוגע לכל היגד התבקשו התלמידים לבחור מתוך שלוש אפשרויות תשובה: (1) "אף פעם", (2) "פעם או פעמיים", (3) "שלוש פעמים או יותר". לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שצינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם ("פעם או פעמיים" או "שלוש פעמים או יותר") כמדווחים על האירוע. המדד המסכם הוא הממוצע של שיעורי המדווחים על הנאמר בהיגדים השונים בנושא. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט

כלל בתי הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	שכבות	נתוני המדד/ההיגד בלכיש
<ul style="list-style-type: none"> ■ ברשות המקומית ■ בארץ ■ דוברי עברית בארץ ■ דוברי עברית ברשויות ■ מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ברשות המקומית ■ בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ברשות המקומית ■ בארץ 		
50% 25% 0%	50% 25% 0%	50% 25% 0%		
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מדווחים):				
			ה-ו	"בחודש האחרון מישהו הפיץ עליי שמועות ברשתות החברתיות באינטרנט (כגון ווטסאפ, אינסטגרם, פייסבוק וכו') במטרה לפגוע בי".
			ז-ט	
			ה-ו	"בחודש האחרון הוציאו אותי מקבוצה שהייתי חבר בה ברשת החברתית או שפתחו בלעדיי קבוצה ברשת החברתית".
			ז-ט	

לתשומת ליבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט, לפי דיווחי התלמידים. הערה: בהיגדים אלו התבקשו התלמידים לדווח באיזו שכחות התרחשו בחודש שקדם למילוי השאלון, גילויים שונים של אלימות דיגיטלית, המתוארים בהיגדים. ראו לעיל פירוט על סולם התשובות ואופן החישוב. טווח הערכים המוצג במדד זה הוא 0% עד 50%, לאור הדיווחים בפועל במדד זה.

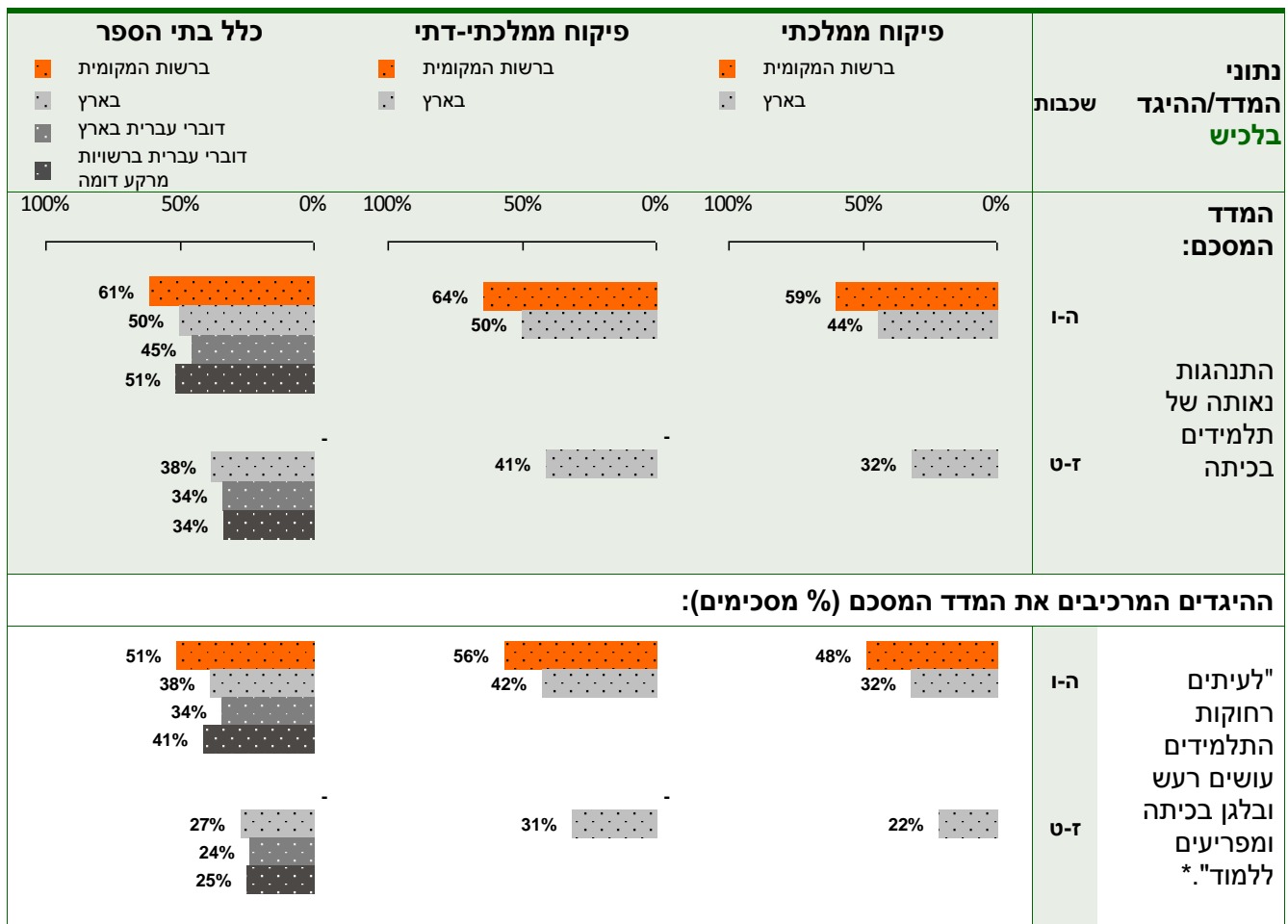
3.4 משמעת והתנהגות

סביבה מוגנת ובטוחה היא תנאי הכרחי להתפתחות אווירה לימודית (וגם, כמובן, מטרה בפני עצמה). תת-פרק זה של פרק האקלים עוסק במישרין בקיומה של אווירה מעודדת למידה, באמצעות בחינת דפוסי ההתנהגות של תלמידים בבתי הספר ברשות המקומית בכיתות במהלך השיעורים.

3.4.1 התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה

הנתונים הבאים מציגים את דיווחי התלמידים בבתי הספר ברשות המקומית בדבר התנהגות נאותה של התלמידים במהלך השיעורים בכיתה – באיזו מידה השיעור מתנהל באווירה נעימה ונינוחה או מתאפיין בחוסר שקט ומתח שאינם מאפשרים למידה.

תרשים 17: דיווחי התלמידים על התנהגות נאותה בכיתה

* היגד זה נוסח בשאלון על דרך השלילה, ולצורך הדיווח נוסח מחדש על דרך החיוב כשאר ההיגדים, כך שערך גבוה יותר בהיגד זה משקף רמה גבוהה יותר של התנהגות נאותה של התלמידים בכיתה. הנוסח המקורי של ההיגד בשאלון: "לעיתים קרובות התלמידים עושים רעש ובלגן בכיתה ומפריעים ללמוד".

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על התנהגות נאותה בכיתה

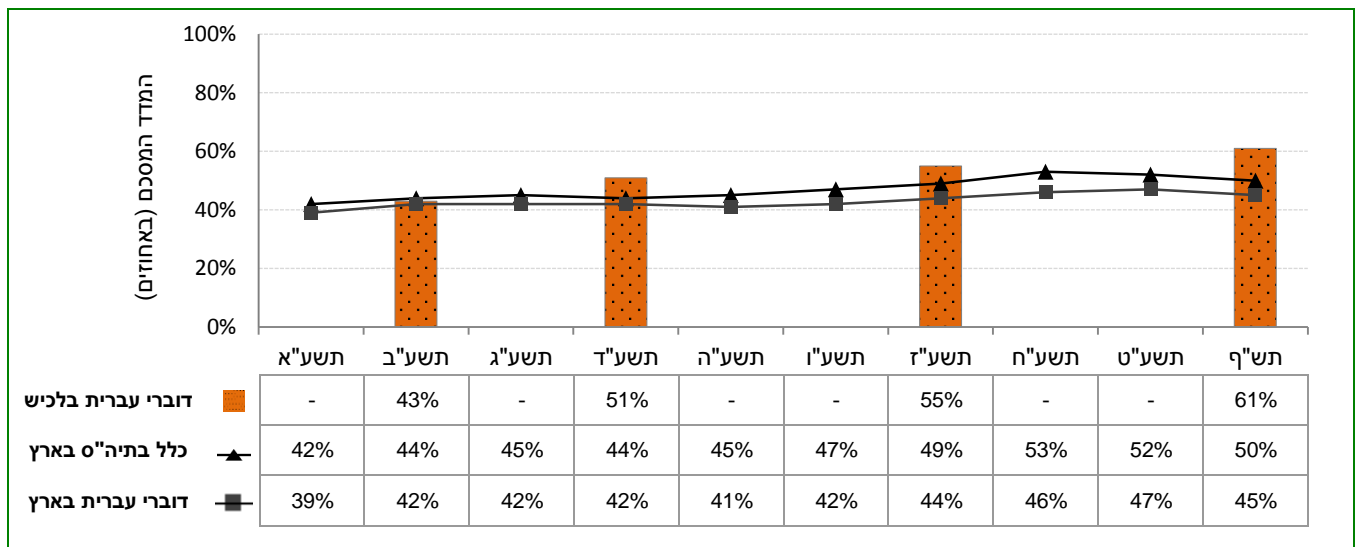
* היגדים אלו נוסחו בשאלון על דרך השלילה, ולצורך הדיווח נוסחו מחדש על דרך החיוב כשאר ההיגדים, כך שערך גבוה יותר בהיגדים אלו משקף רמה גבוהה יותר של התנהגות נאותה של התלמידים בכיתה. הנוסח המקורי של ההיגדים בשאלון (על פי הסדר בתרשים): "בכיתה שלי יש תלמידים שמתחצפים למורים"; "המורים צריכים לחכות הרבה זמן בתחילת השיעור עד שהתלמידים מפסיקים להרעיש".

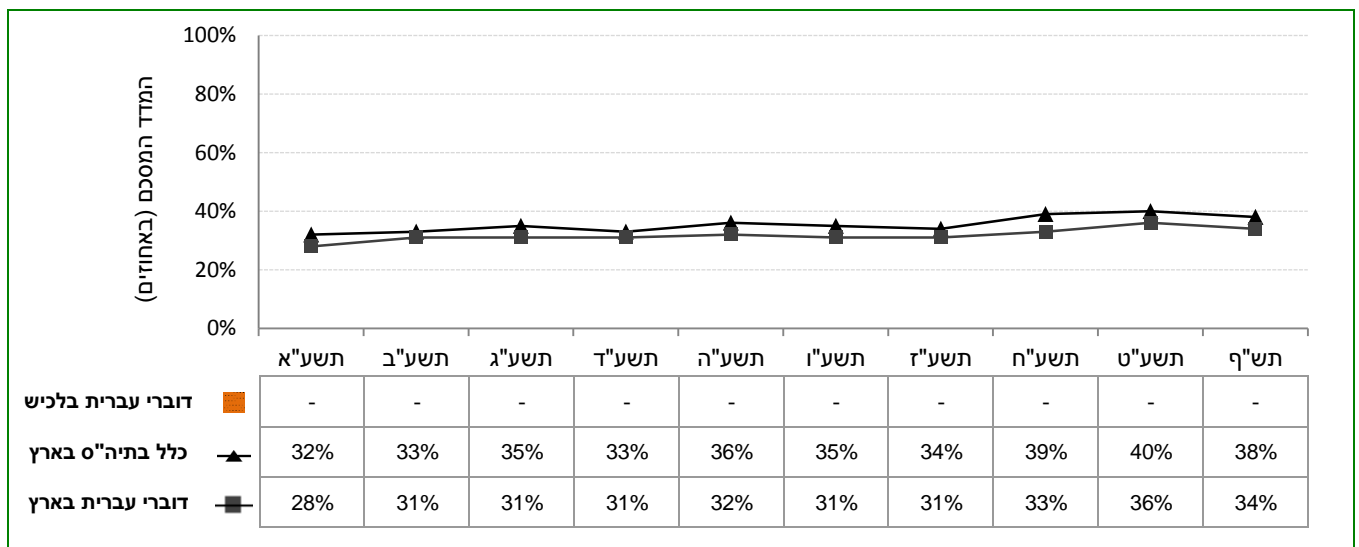
דיווחי התלמידים על התנהגות נאותה בכיתה: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה" בשנים תשע"א-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה' ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 18: דיווחי התלמידים בשכבות ה' ו' על התנהגות נאותה בכיתה בתש"ף ובשנים קודמות

תרשים 19: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על התנהגות נאותה בכיתה בתש"ף ובשנים קודמות

פרק 4. הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי תלמידים

בפרק זה של הדוח נעסוק בהיבטים שונים של הסביבה הפדגוגית, דהיינו הסביבה שבה מתרחשים תהליכי ההוראה-למידה-הערכה של התלמידים, בבתי הספר או מחוצה להם, ואשר יכולים לקדם את הידע, המיומנויות וההישגים הלימודיים של התלמידים בבתי הספר ברשות המקומית. להלן מדווחים שלושה נושאים עיקריים: היבטים רגשיים-מוטיבציוניים בלמידה, דרכי הוראה-למידה-הערכה וחינוך חברתי-ערכי בבית הספר.

4.1 היבטים רגשיים-מוטיבציוניים בלמידה

תת-הפרק הבא עוסק בתהליכים רגשיים-מוטיבציוניים בקרב התלמידים ברשות המקומית, תוך התמקדות במוטיבציה שלהם ללמידה, בסקרנותם ובתחושת המסוגלות של התלמידים.

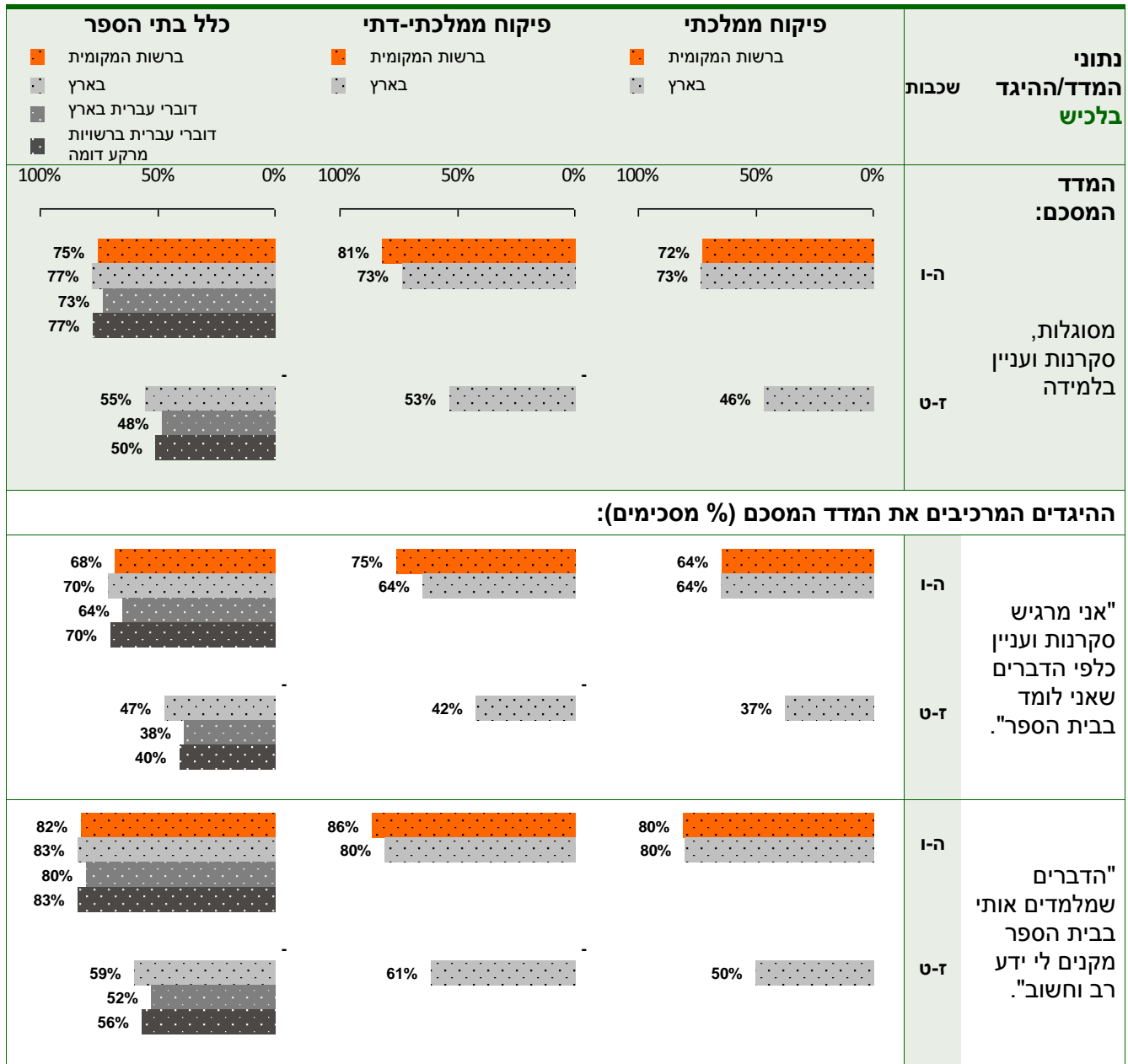
4.1.1 מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה

תלמידים הלומדים מתוך עניין, סקרנות והנאה מגלים מעורבות רבה בלמידה ושמחים להתמודד עם משימות חדשות. הלמידה שלהם נעשית מתוך הנעה פנימית ורצון חופשי ללמוד, ולכן תהליך הלמידה שלהם מתמשך לאורך זמן ועשוי להתקיים במסגרות למידה שונות.

המדד המסכם "מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה" מבקש ללמוד באיזו מידה התלמידים ברשות המקומית מדווחים על מאפיינים של למידה מסוג זה, דהיינו באיזו מידה התלמידים לומדים מתוך סקרנות, מגלים עניין בלימודים ומייחסים להם ערך ועד כמה הלימודים מקנים לתלמידים תחושה של מסוגלות וביטחון ביכולותיהם.

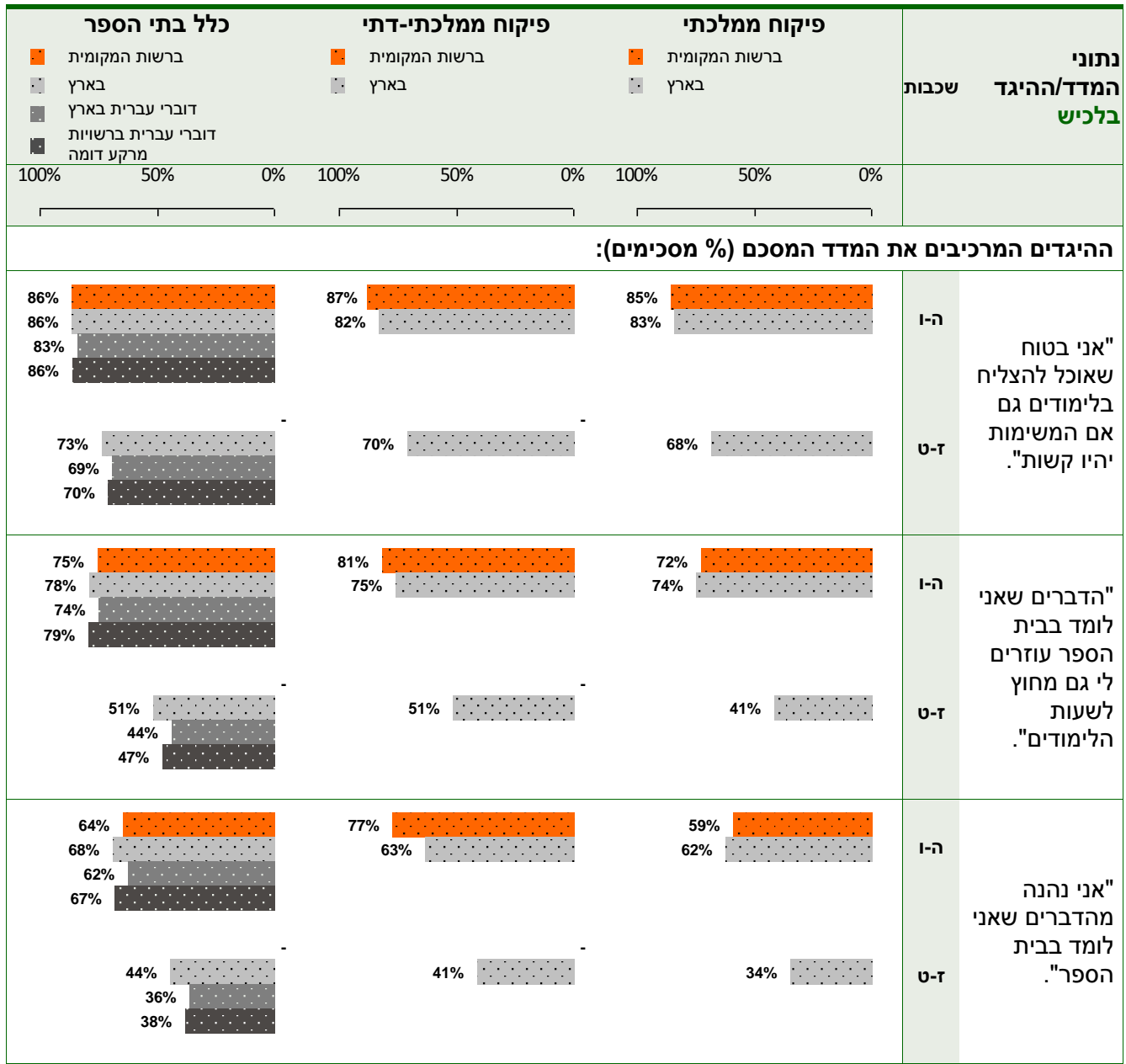
תרשים 20: דיווחי התלמידים על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה

המשך התרשים בעמוד הבא ←

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה

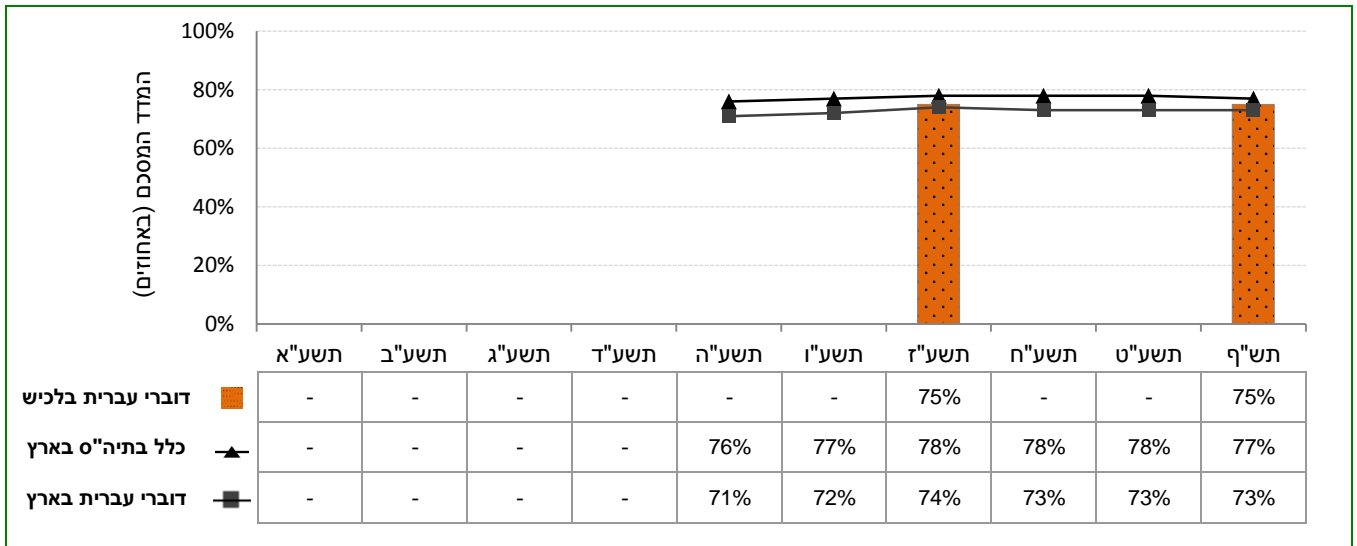

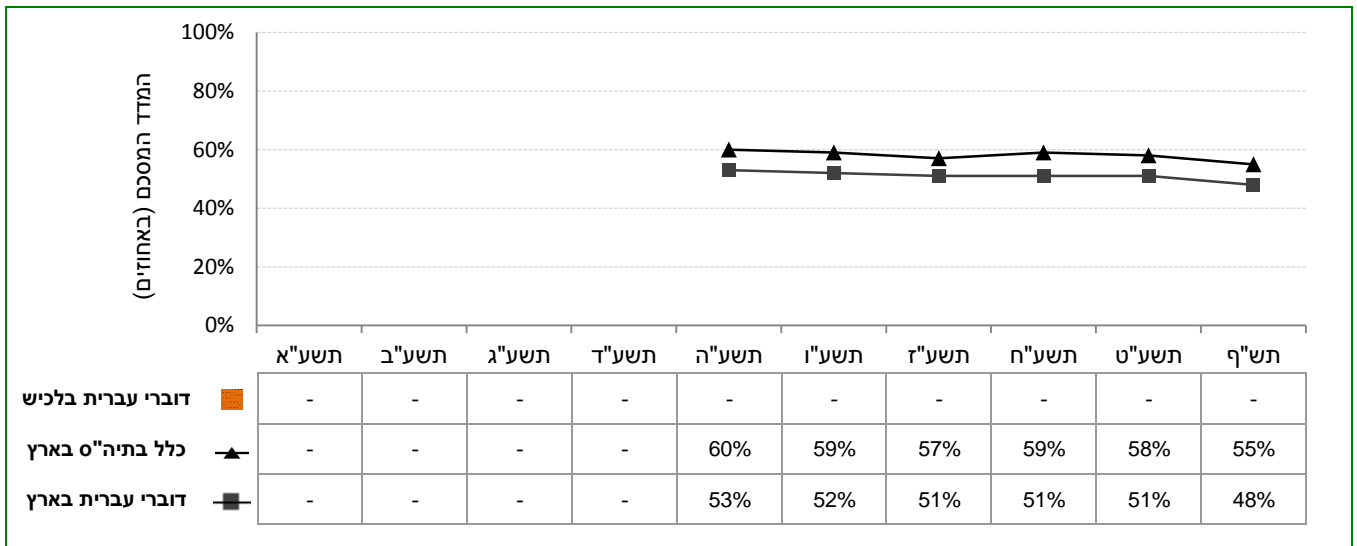
דיווחי התלמידים על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה" בשנים תשע"ה-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 21: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה בתש"ף ובשנים קודמות

תרשים 22: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה בתש"ף ובשנים קודמות

4.2 דרכי הוראה-למידה-הערכה

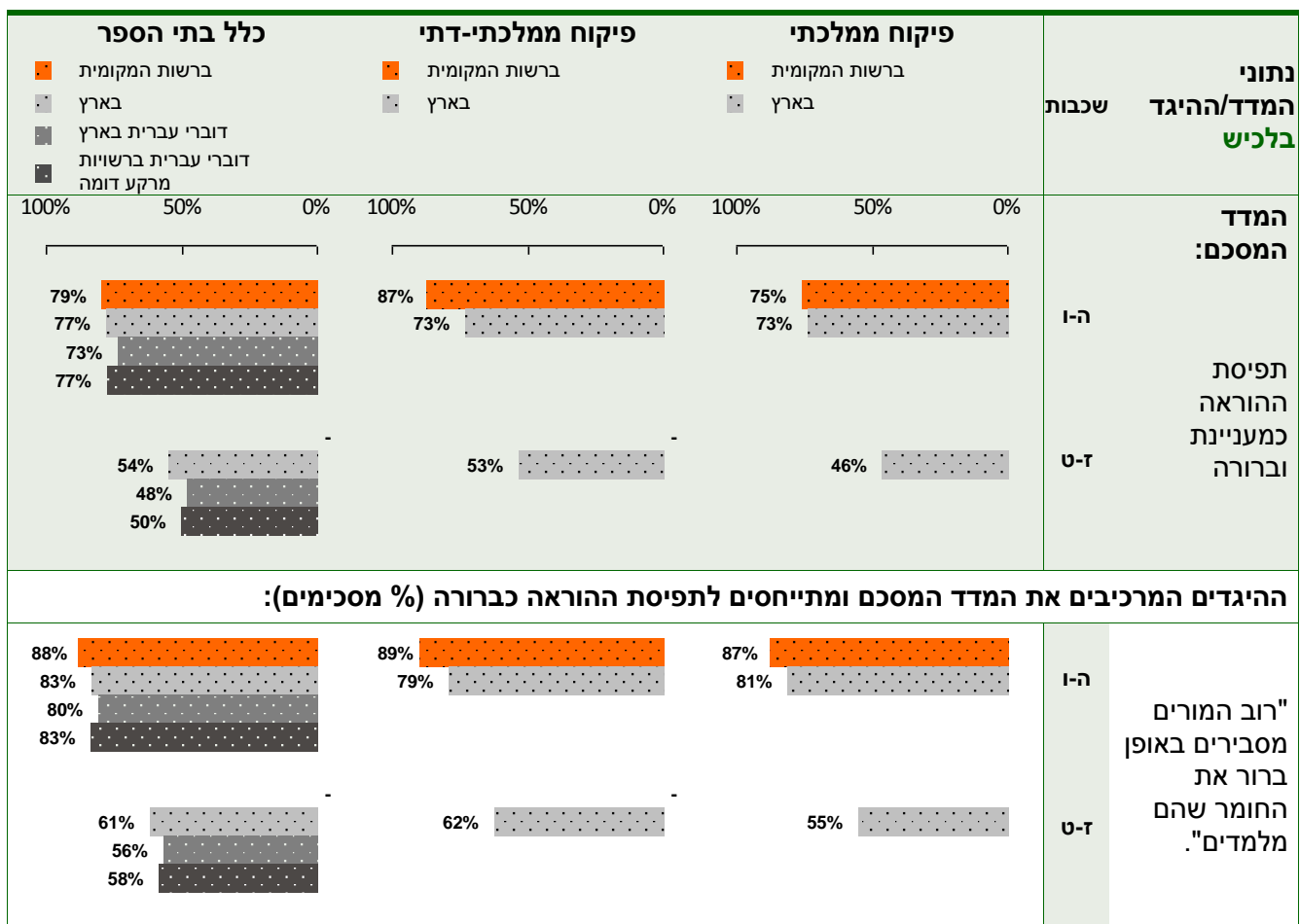
תהליכי ההוראה-למידה-הערכה המתקיימים בכיתות הם לב ליבו של התהליך הפדגוגי. לנוכח האתגרים שמציבה לפנינו המאה ה-21, אחד היעדים שקבעה לעצמה מערכת החינוך הוא להנחיל ללומדים ידע ומיומנויות הנדרשים לתפקוד מיטבי בתקופה זו. לשם כך יש צורך בחינוך שנותן מענה למאפיינים של מציאות משתנה, ומקדם את העניין והמעורבות של התלמיד בלמידה ואת התכנים כך שיהיו רלוונטיים לצורכי הלומד והחברה.

בתת-פרק זה מוצגים מספר היבטים מרכזיים של דרכי ההוראה-למידה-הערכה בכיתות בבתי הספר ברשות המקומית: תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה, פרקטיקות ההוראה-למידה-הערכה הנהוגות בכיתות, קבלת הערכה ומשוב מהמורים ואופן השימוש במחשב לצורכי למידה והיבחנות.

4.2.1 תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה

התלמידים התבקשו לחוות את דעתם באשר לאופן ההוראה של המורים בבתי הספר ברשות המקומית: באיזו מידה אופן ההוראה נתפס בעיניהם כבהיר, כמעורר חשק ללמוד, כמסייע בהבנת החומר וכמעודד חשיבה והעמקה. על בסיס שורה של היגדים שונים בנושא זה חושב המדד המסכם "תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה".

תרשים 23: דיווחי התלמידים על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה

המשך התרשים בעמוד הבא ←

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה

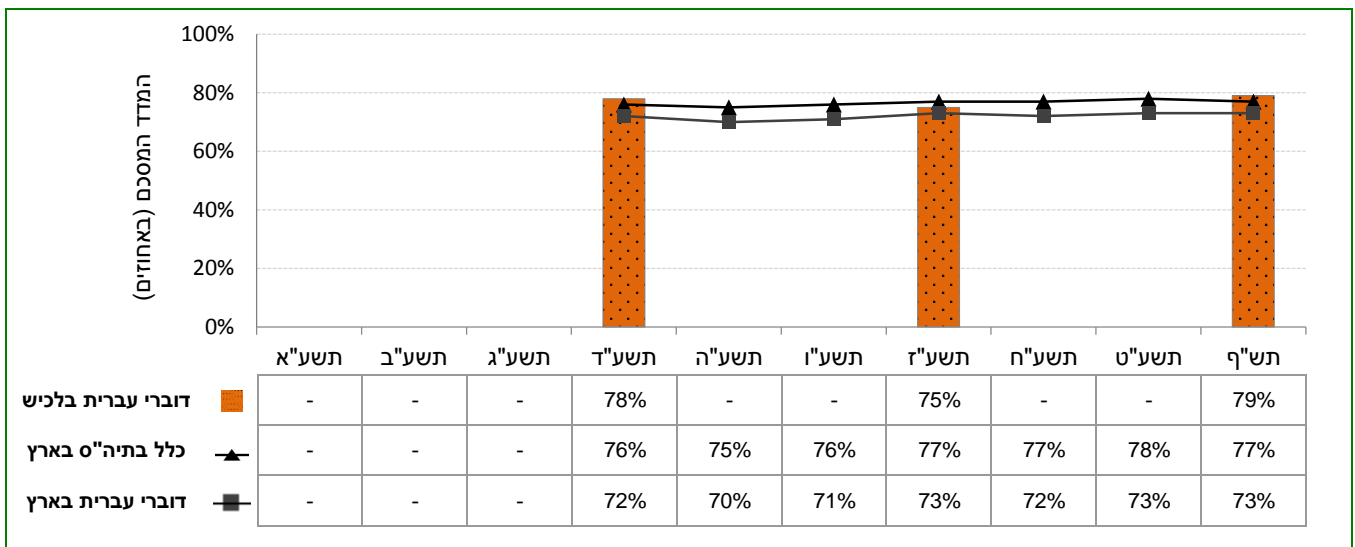
כלל בתי הספר		פיקוח ממלכתי-דתי		פיקוח ממלכתי		נתוני המדד/ההיגד בלכיש
ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	
100%	50%	0%	100%	50%	0%	
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם ומתייחסים לתפיסת ההוראה כברורה (% מסכימים):						
82%	82%	78%	90%	77%	78%	ה-ו "רוב המורים שלי מלמדים באופן שגורם לי להבין את החומר".
78%	81%	61%	61%	54%	54%	ט-ז
61%	56%	57%				
87%	85%	83%	91%	82%	85%	ה-ו "רוב המורים שלי יודעים ללמד טוב".
86%	65%	60%	66%	59%	59%	ט-ז
62%						
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם ומתייחסים לתפיסת ההוראה כמעניינת (% מסכימים):						
68%	67%	60%	80%	61%	63%	ה-ו "רוב המורים מלמדים באופן מעניין המעורר חשק להקשיב להם וללמוד".
66%	40%	32%	38%	30%	30%	ט-ז
35%						
70%	71%	64%	83%	64%	65%	ה-ו "רוב המורים מלמדים באופן שמעודד אותי לחשוב על החומר ולהתעמק בו".
69%	44%	34%	39%	33%	33%	ט-ז
37%						

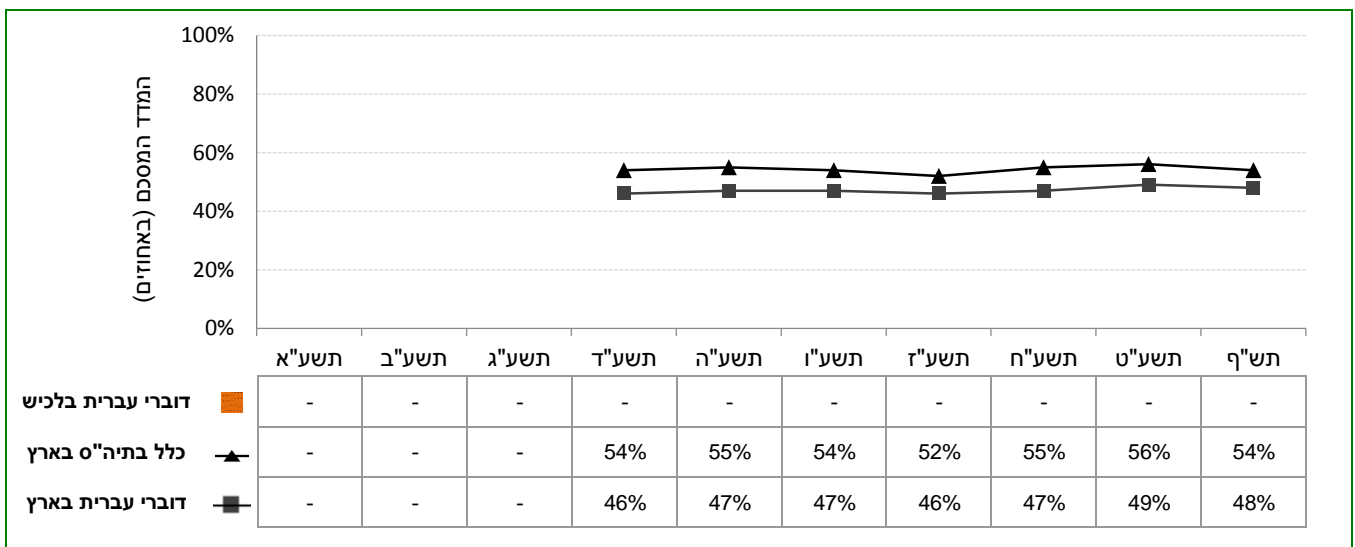
דיווחי התלמידים על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה" בשנים תשע"ד-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 24: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה בתש"ף ובשנים קודמות

תרשים 25: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה בתש"ף ובשנים קודמות

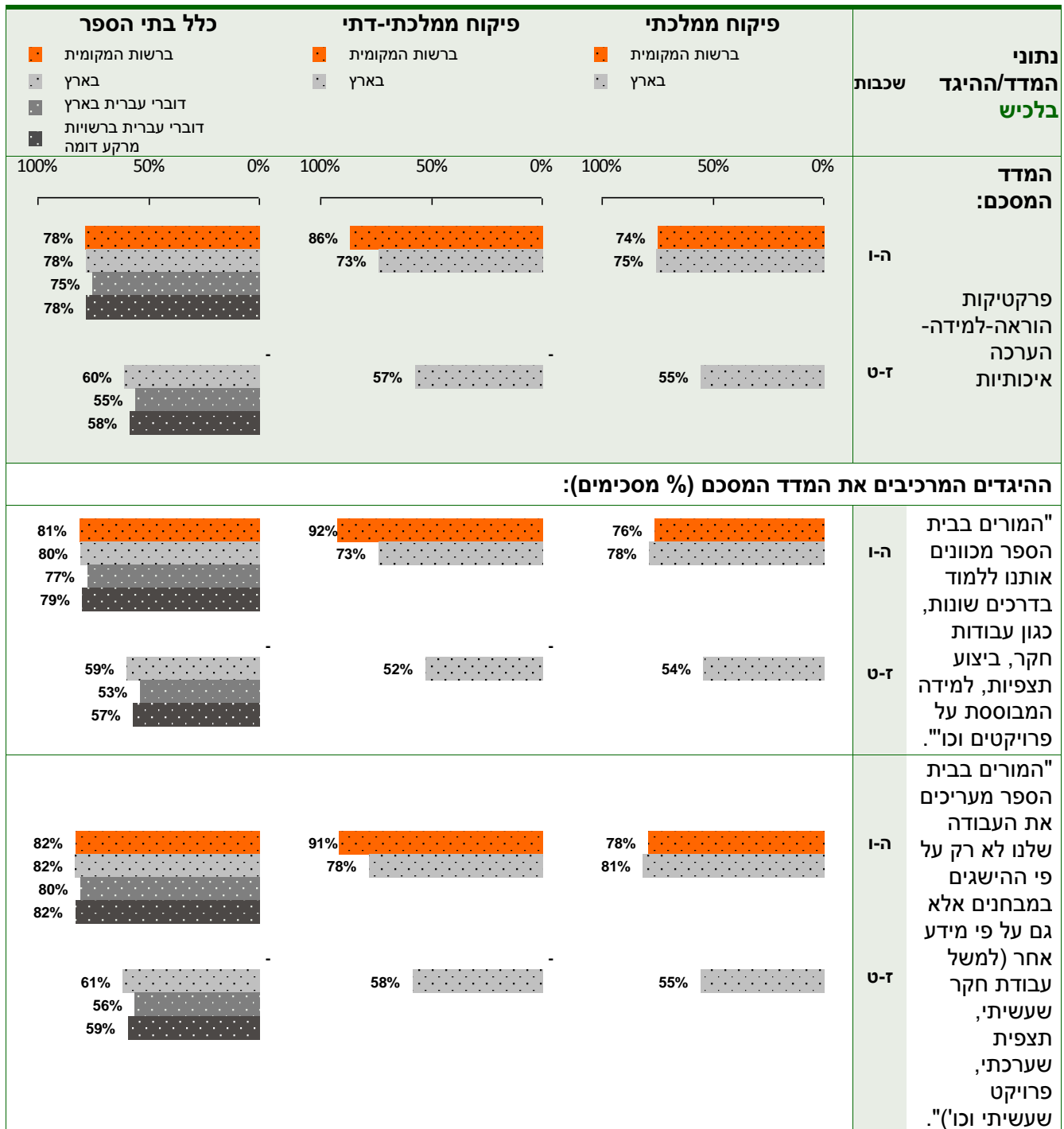

4.2.2 פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות

מערכת החינוך שואפת לטפח תלמידים המתאפיינים בסקרנות, בחדוות למידה וביכולת חקירה ולמידה עצמאית. לצורך כך ניתן להשתמש במגוון דרכי הוראה-למידה-הערכה איכותיות: למידה בדרך החקר, למידה מבוססת פרויקטים, למידה שיתופית של תלמידים, למידה פעילה ועוד. על בסיס היגדים המתארים את השימוש בפרקטיקות מגוונות אלו חושב המדד המסכם בנושא.

תרשים 26: דיווחי התלמידים על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות

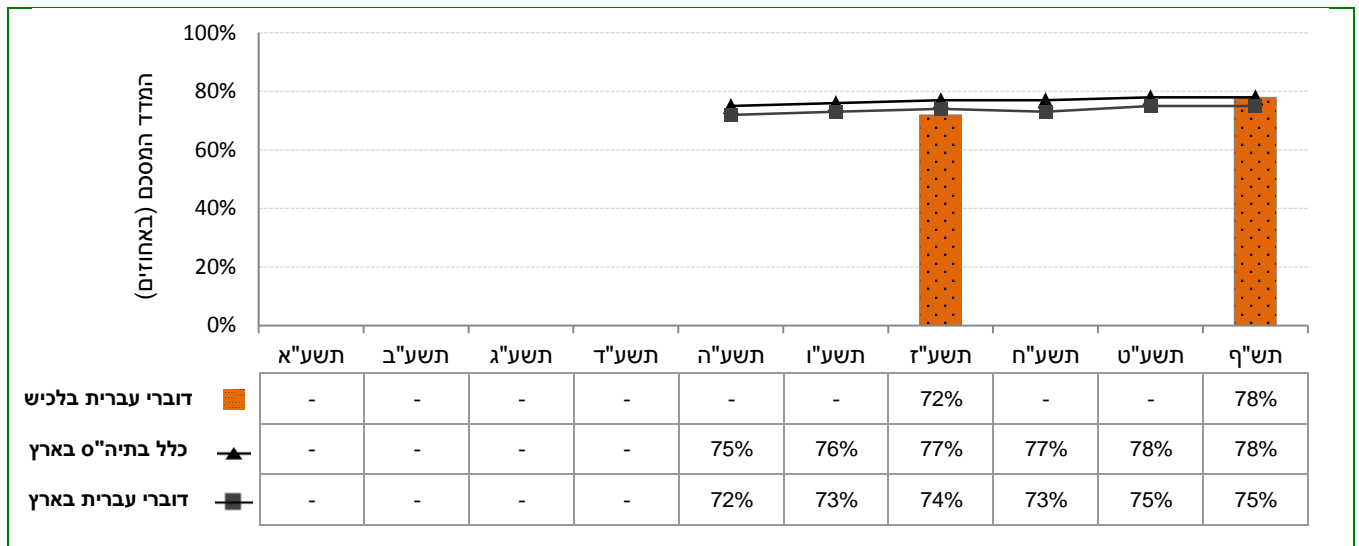
כלל בתי הספר		פיקוח ממלכתי-דתי		פיקוח ממלכתי		נתוני המדד/ההיגד בלכיש שכבות
ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	
100%	50%	0%	100%	50%	0%	
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):						
<p>86% 84% 81% 84%</p>		<p>90% 79%</p>		<p>84% 82%</p>		<p>ה-ו "ככלל, אני מרגיש שהמורים בבית הספר מעודדים אותנו להיות פעילים במהלך הלמידה: לשאול שאלות, להציג את עבודתנו בפני הכיתה, לצאת לפעילויות לימוד מחוץ לכיתה וכו'".</p>
<p>65% 60% 62%</p>		<p>63%</p>		<p>59%</p>		
<p>73% 74% 71% 75%</p>		<p>81% 70%</p>		<p>69% 71%</p>		<p>ה-ו "במהלך השיעורים המורים בבית הספר מקשרים את החומר הנלמד לנושאים נוספים (למשל למקצועות אחרים, לאירועים בחדשות וכו')".</p>
<p>60% 56% 59%</p>		<p>59%</p>		<p>54%</p>		
<p>82% 79% 76% 78%</p>		<p>85% 76%</p>		<p>81% 76%</p>		<p>ה-ו "רוב המורים מטילים עלינו משימות של עבודה משותפת עם תלמידים אחרים".</p>
<p>67% 63% 64%</p>		<p>64%</p>		<p>63%</p>		
<p>63% 67% 63% 67%</p>		<p>77% 63%</p>		<p>57% 63%</p>		<p>ה-ו "תלמידים בכיתתי עובדים על משימות שונות באופן עצמאי במסגרת השיעורים".</p>
<p>50% 45% 48%</p>		<p>45%</p>		<p>45%</p>		

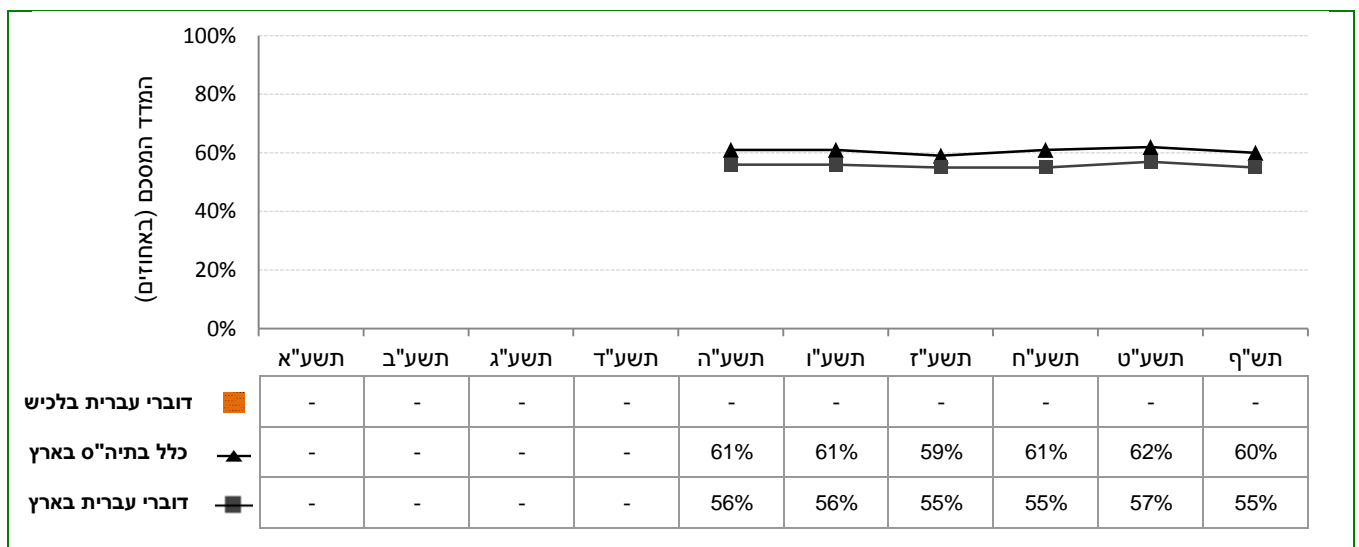
דיווחי התלמידים על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות" בשנים תשע"ה-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 27: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות בתש"ף ובשנים קודמות

תרשים 28: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות בתש"ף ובשנים קודמות

4.2.3 קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים

הערכה ומשוב הם חלק בלתי נפרד מתהליכי ההוראה-למידה. הערכה ומשוב אפקטיביים מסייעים לתלמידים להגיע לתובנות במהלך תהליך הלמידה ויכולים לקדם את ביצועיהם הלימודיים. משוב הניתן לתלמיד, בכתב ובעל-פה, על עבודתו ולמידתו עשוי להשפיע לטובה על הישגיו באופן משמעותי.

הנתונים שלהלן עוסקים בדיווחי התלמידים בבתי הספר ברשות המקומית בדבר המידע וההנחיה שהם מקבלים מהמורים בנוגע לתכנון צעדיהם הבאים בלמידה.

תרשים 29: דיווחי התלמידים על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים

המשך התרשים בעמוד הבא ←

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים

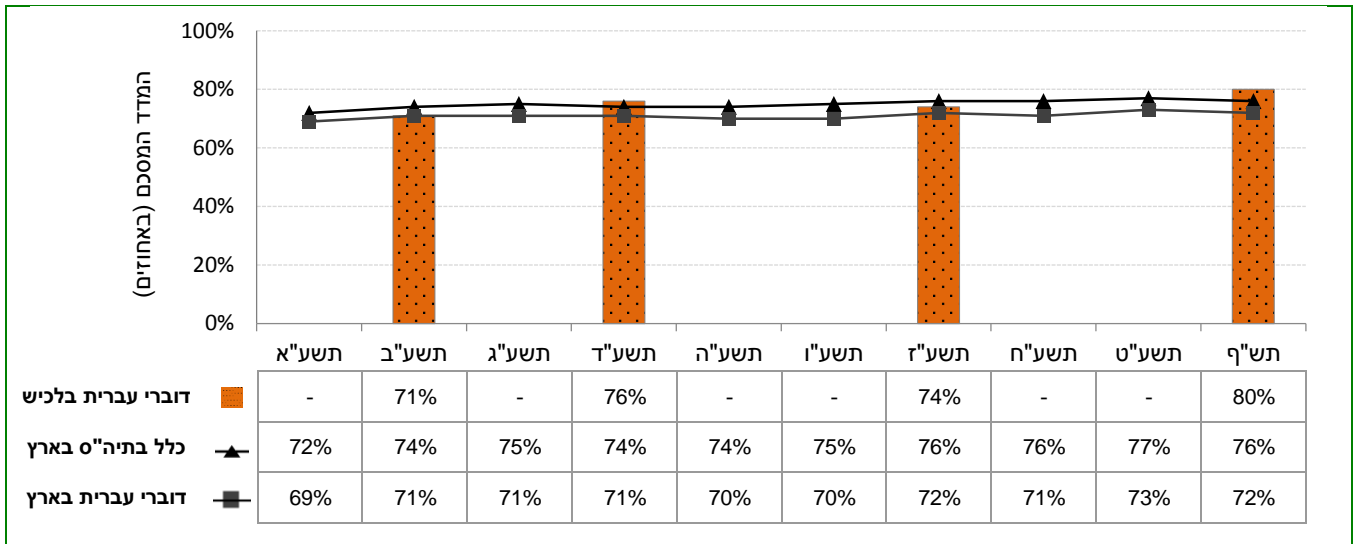

דיווחי התלמידים על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים" בשנים תשע"א-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

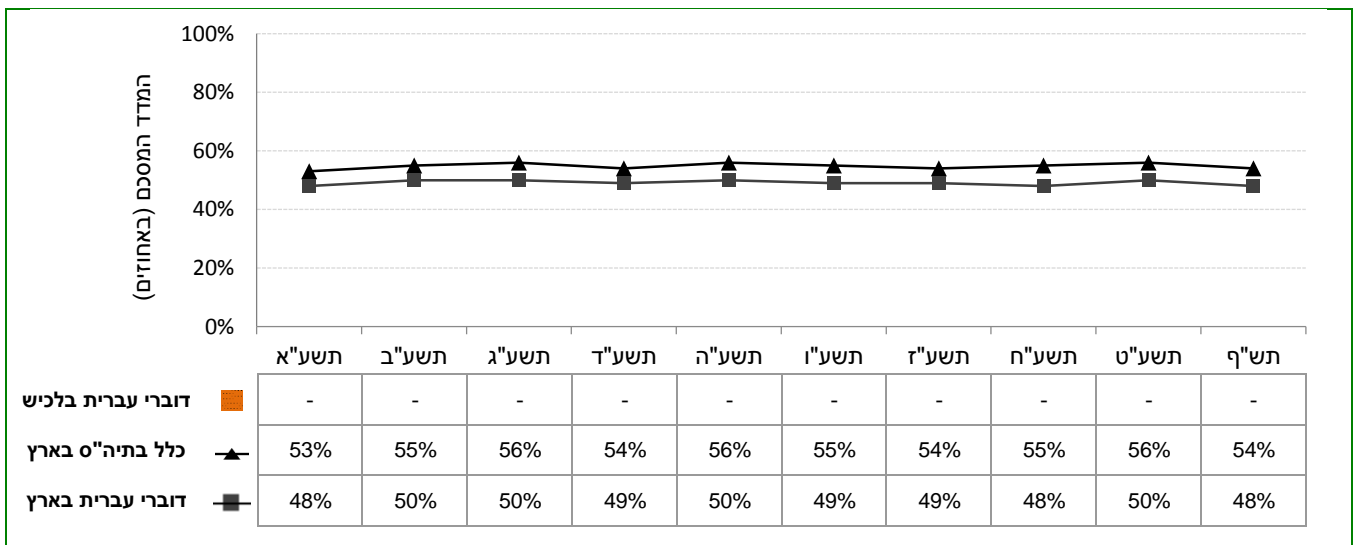
תרשים 30: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים בתש"ף ובשנים קודמות

קודמות

תרשים 31: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים בתש"ף ובשנים קודמות

קודמות

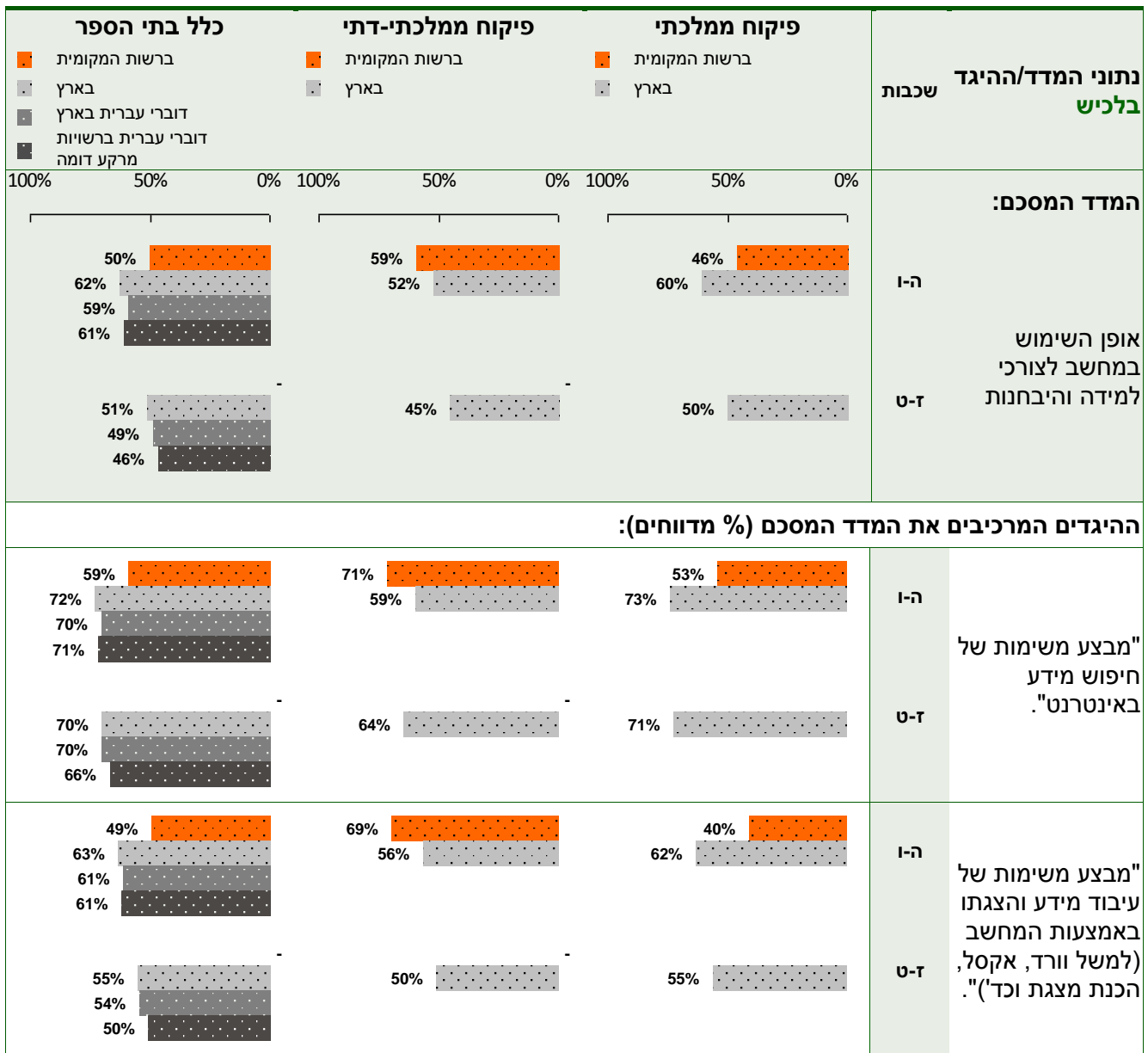

4.2.4 אופן השימוש במחשב לצורכי למידה והיבחות

המדד המסכם "אופן השימוש במחשב לצורכי למידה והיבחות" מבקש לבחון את המידה שבה תלמידים משתמשים במחשב לצורכי חיפוש מידע באינטרנט, עיבוד מידע והצגתו, לימוד ותרגול באתרים לימודיים וביצוע משימות של היבחות באמצעות המחשב.

הערה: נושא זה מדווח לראשונה בתש"ף בדוח הרשות.

תרשים 32: דיווחי התלמידים על אופן השימוש במחשב לצורכי למידה והיבחות

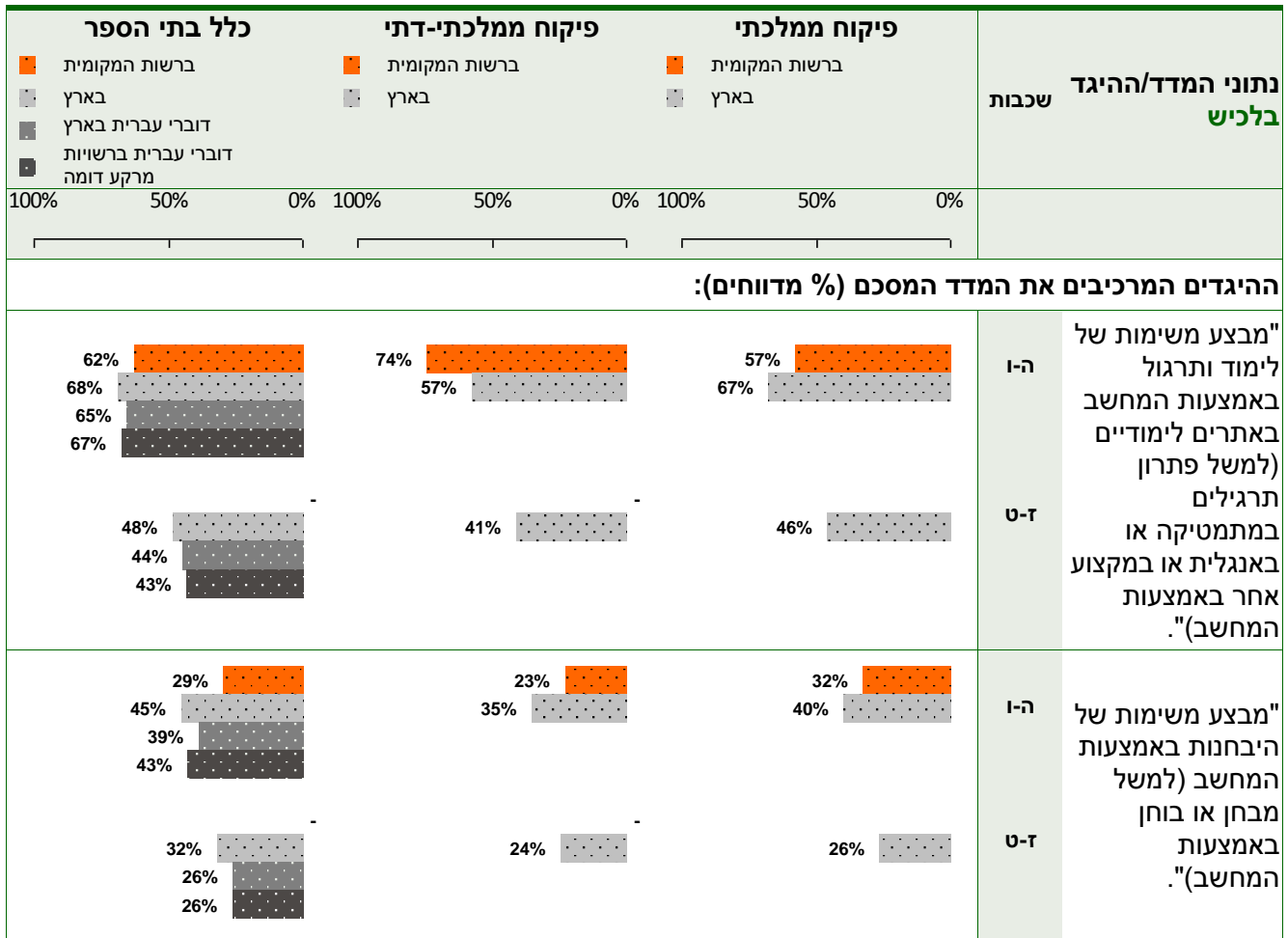

הערה: בהיגדים אלו התבקשו התלמידים לציין באיזו תדירות הם מבצעים כל אחת מהפעולות המתוארות בהיגדים על סולם בן ארבע דרגות: (0) "אף פעם או כמעט אף פעם"; (1) "פעם בכמה חודשים"; (2) "פעם או פעמיים בחודש"; (3) "לפחות פעם בשבוע". לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שצינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם ("פעם או פעמיים בחודש" או "לפחות פעם בשבוע") כמדווחים על הפעולה. המדד המסכם הוא הממוצע של שיעורי המדווחים על הנאמר בהיגדים השונים בנושא, וערכיו נעים בין 0 ל-100.

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על אופן השימוש במחשב לצורכי למידה והיבחנות

הערה: בהיגדים אלו התבקשו התלמידים לציין באיזו תדירות הם מבצעים כל אחת מהפעולות המתוארות בהיגדים. ראו לעיל פירוט על סולם התשובות ואופן החישוב.

4.3 חינוך חברתי-ערכי בבית הספר

עד כה עסקנו בתהליכי ההוראה והלמידה בבתי הספר. בתת-הפרק הנוכחי נעסוק בממד לא פחות חשוב של העשייה הבית ספרית: החינוך החברתי-ערכי בבתי הספר ברשות המקומית. מערכת החינוך בישראל מייחסת חשיבות רבה לפיתוח ערכים חברתיים בקרב בוגריה, דוגמת מעורבות חברתית ותרומה לזולת, שיאפשרו להם לתפקד כאזרחים התורמים לחברה. השגת יעד חינוכי זה מחייבת התנסות מעשית ולימוד פעיל ולא רק לימוד תיאורטי. היבטים כגון תפיסת בית הספר כמעודד מעורבות חברתית ורגישות לאחר ולשונה מעידים על המידה שבה בתי הספר ברשות המקומית משמשים כבתים לחינוך ולערכים, ולא רק כמוסדות לימוד.

תת-הפרק הנוכחי עוסק במאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית.

4.3.1 מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית

המדד המסכם "מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית" מבקש לבחון את המידה שבה בתי הספר ברשות המקומית מעודדים תלמידים למעורבות חברתית ואזרחית בשורה של תחומים: מנהיגות בין כותלי בית הספר, פעילות בתנועות נוער, התנדבות למען הקהילה ועוד.

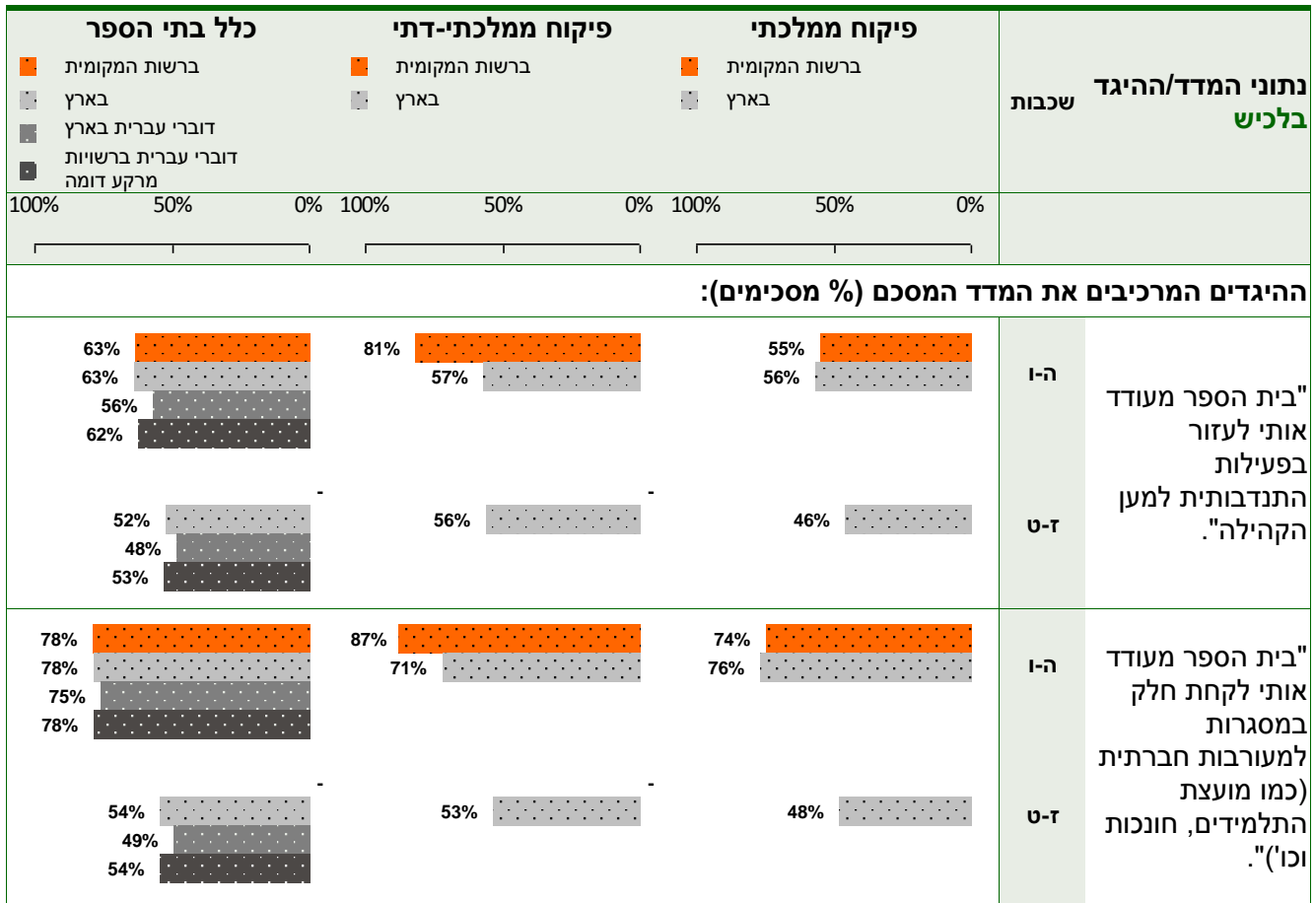
תרשים 33: דיווחי התלמידים על מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית

כלל בתי הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/ההיגד בלכיש
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	שכבות
			המדד המסכם: ה-ו: מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית ז-ט:
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):			
			ה-ו: "בבית הספר מעודדים תלמידים לגלות מנהיגות (למשל להתנדב למועצת התלמידים, ליזום פרויקטים של שיפור בית ספרי וכו')". ז-ט:
			ה-ו: "בבית הספר מעודדים את התלמידים להיות חברים בתנועת נוער". ז-ט:
			ה-ו: "בית הספר מעודד אותי לקחת חלק פעיל בחיים האזרחיים (כמו להתעניין בנושאים שעל סדר היום הציבורי בקהילה ובמדינה וכו')". ז-ט:

← המשך התרשים בעמוד הבא

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית

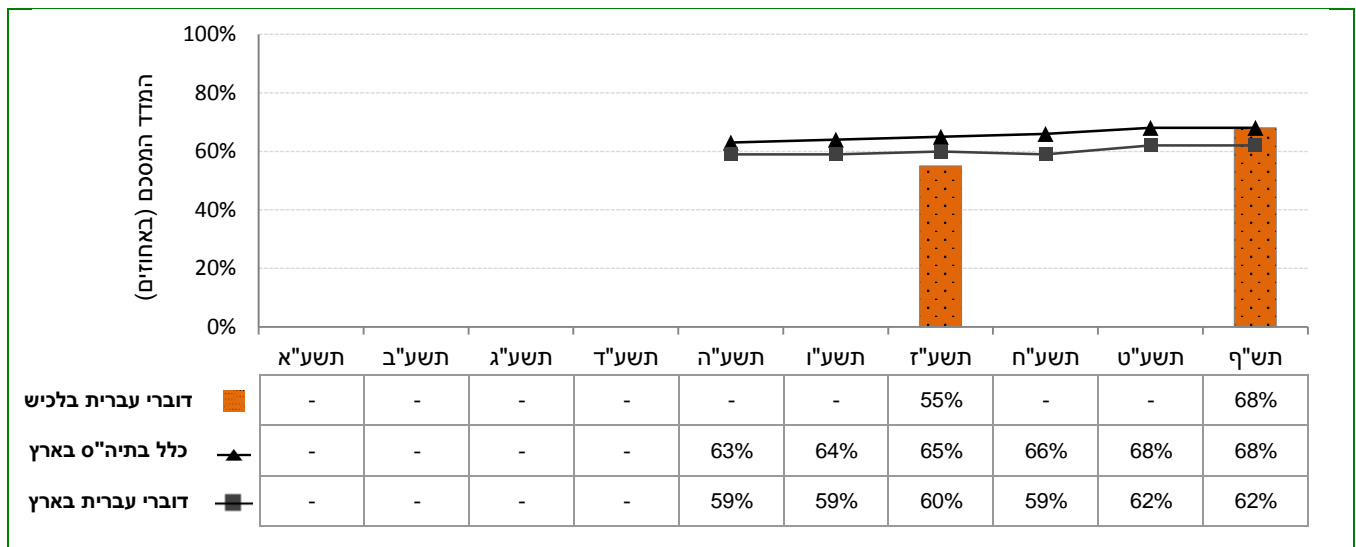

דיווחי התלמידים על מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית" בשנים תשע"ה-תש"ף. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות המקומית וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ולשכבות ז'-ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי הספר ובעבור בתי ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 34: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית בתש"ף ובשנים קודמות

תרשים 35: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית בתש"ף ובשנים קודמות

